

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

GESLACHTWIJZER
 DER
 NEDERDUITSCH E TAAL,

DOOR
 A. N. E. CHANGUION,

Ph. Th. M. & L. H. D.,

*Professor in Oude en Nieuwe Letterkunde
 aan het Zuid-Afrikaansch Atheneum.*

—o—

“ Wanneer men in eene bijzondere spraakkunst, dat is, in
 “ de spraakkunst van deze of gene taal, over de ge-
 “ slachten der zelfstandige naamwoorden handelt, is het
 “ genoeg de regelen, welke daartoe betrekking hebben,
 “ van het daarin heerschende gebruik af te leiden.”

J. KINKER.

KAAPSTAD :

BIJ J. H. COLLARD, HEERENGRACHT, No. 24.

Prijs : Eén Shilling.

1193 In welks. Meer

76.27

Badel Högström

ntw. Maj 1843.

de

Scheyman

Universiteit Leiden

1 566 895 2

1
71

GESLAGTGWIJZER

DER

NEDERDUITSCH E T A A L ,

DOOR

A. N. E. CHANGUION,

Ph. Th. M. & L. H. D.,

PROFESSOR IN OUDE EN NIEUWE LETTERKUNDE

AAN HET

Zuid-Afrikaansch Atheneum.

“ Wanneer men in eene bijzondere spraakkunst, dat is, in de
“ spraakkunst van deze of gene taal, over de geslachten der
“ zelfstandige naamwoorden handelt, is het genoeg de re-
“ gelen, welke daartoe betrekking hebben, van het daarin
“ heerschende gebruik af te leiden.”—J. KINKER.

KAAPSTAD :

BIJ J. H. COLLARD, HEERENGRACHT, No. 24.

MDCCCXLI.

NED.
LETTERK.

GEDRUKT BIJ RICHERT, PIKE & Co.
St. Georgestraat, No. 59.

VOORBERIGT.

DE kennis der geslachten van zelfstandige naamwoorden is voor den Kapenaar een groot struikelblok in de Nederduitsche taal. Niet alleen verwisselt hij even dikwijls als de mingeoefende Hollander het M. en V. met elkander, maar daarenboven ook het O. met beide, en zegt nu eens *de huis, de water, de ding*, en dan weder *het psalm, het spijs* enz. Deze opmerking deed mij bij de behandeling van het hoofdstuk over de geslachten, in mijne voor ruim twee jaren aangekondigde spraakkunst, langer verwijlen, dan ik welligt anders zou gedaan hebben. Het zoeken naar analogiën, die de sluitletter tot kenmerk hebben, was de aanleiding tot het opstellen van de woordenlijst, die de tweede afdeeling van dit boekje uitmaakt. De vrucht van dat

onderzoek, gelijk men uit het *Overzigt* aan het einde der lijst zien kan, is gering; en ik stond in beraad om de lijst, na vooraf tot mijn oogmerk gebruik daarvan gemaakt te hebben, te vernietigen, gelijk men den steiger afbreekt, wanneer het gebouw voltooid is. In mijne spraakkunst althans kon zij als aanhangsel geene plaats vinden. Bij nadere overweging werd ik te rade, om ze, in vereeniging met mijne regels over dit onderwerp, als een afzonderlijk boekje uit te geven. Eensdeels toch kan zij denzelfden dienst doen, dien men van elke andere geslachtlijst heeft, en anderdeels strekt zij tot toetssteen van sommige door mij voor het eerst gegeven regels. Maar zou zij niet nog eene andere waarde kunnen hebben, door eens voor altijd de vraag te beantwoorden, in hoe verre kan men uit de sluitletter van een woord een kenmerk voor het geslacht ontleenen?

Wat de regels betreft, heb ik een inleidend onderzoek omtrent het oudste beginsel der

geslachtregeling, waarmede dit hoofdstuk in mijne spraakkunst aanvangt, in dit boekje achterwege gelaten, omdat het mij, als meer bespiegelend dan beoefenend, tot algemeen gebruik, minder doelmatig voorkwam.

Dat ik van een ander beginsel dan de sluitletter uitgaande, met goed gevolg sommige klassen van voorwerpen in de natuur bij elkander gesteld heb, kan uit de regels over boomen en viervoetige dieren als mannelijk, en over bloemen, vruchten, tuin- en moeskruiden, insckten en kruipend gedierte, als vrouwelijk, blijken. Minder slaagde ik in dit opzigt met rivieren, visschen en vogels. Zie hier de resultaten, voor zoo ver de genoemde voorwerpen bij Weiland voorkomen: Rivieren, 18 M. en 23 V.; visschen, 20 M. en 13 V.; vogels, 32 M. en 19 V.

Voorts heb ik over de woordenlijst, in den overgang tot dezelve, het noodige gezegd. De spelling is daarbij geen onderwerp van onder-

zoek geworden, omdat ik mij in het hoofdzakelijke met de ingevoerde spelling vereenig. Dat ik *mijne* (gebaar) in *mine* wensch te veranderen, en op *hijzop* naar *hysop* verwijs, zal mij ligtelijk vergeven worden. *Talie* mag als verouderd woord zoo blijven; maar indien het voor het Fransche *taille*, dat in de uitspraak naar *talje* zweemt, moet genomen worden, dan dient men óf de spelling te veranderen, óf van het woord af te zien, en *gestalte* daarvoor te gebruiken. Maar dit een en ander in het voorbijgaan.

Eén woord heb ik ingevoegd, dat bij Hoogstraten, Siegenbeek, Weiland en Martin niet gevonden wordt. Hoe! dacht ik bij mij zelve, zijn mijne landgenooten dan zóó stroef en verdrietig van aard, dat het woord *pret* bij hen niet eens in de dictionnaire staat? en ik was regt in mijn schik toen ik het in Bilderdijs Geslachtlijst vond; maar al stond het dáár ook niet, ik zou aan de Kaapsche jeugd *de pret* niet onthouden hebben, en ik

hoop dat het woord, in den zin van *onschuldig vermaak*, zoo min als de beteekende zaak, bij kinderen en jonge lieden in onbruik zal geraken.

Op geleerdheid maakt mijn boekje geén aanspraak. Het wijst eenvoudig het geslacht der woorden aan, gelijk een almanak de dagen van elke maand aanwijst: maar juist daarom is het, zoo goed als de almanak, een ieders gading. De zinspreuk, die als een luifelschrift aan den ingang van het werkje staat, kondigt den lezer aan, dat hij hier geen orakeltaal verwachten moet, maar eenvoudig om het geslacht van een woord komt aankloppen, gelijk men om een broodje bij den bakker gaat. Jong en oud, geleerd en ongeleerd, kan een antwoord krijgen, mits hij niet meer vrage, dan de zinspreuk hem regt geeft om te verwachten.

Ten slotte merken wij nog aan, dat wij ons hier en daar, tot bekorting, van een Engelsch

woord ter verklaring van het Nederduitsch bediend hebben. In Holland zouden wij misschien, in navolging van Ten Kate, de verklaring in het Latijn gegeven hebben; maar hier te lande zou dat den schijn hebben, als of wij van de beteekenis der woorden een geheim wilden maken, en dat is onze bedoeling niet.

Kaapstad, 1 November, 1842.

DE SCHRIJVER.

GESLACHTWIJZER
VOOR DE
NEDERDUTSCHE TAAL.

~~~~~
EERSTE AFDEELING—REGELS.

Algemeene regels over het geslacht van zelfstandige naamwoorden.

ALLE benamingen van menschen of dieren, hetzij eigen namen of gemeene, volgen het geslacht, dat uit kracht van hare beteekenis aan het genoemde voorwerp wordt toegekend.

Naar dezen regel zijn männelijk: *Adam, Willem, vader, jongen, regter, pachter, Pruis, Zweed, hengst, haan* enz.; vrouwelijk daarentegen, *Eva, Geertruida, moeder, dochter, baker, strijkster, koe, hen* enz.

Zelfs nemen woorden van een ander geslacht, door toepassing op een mannelijk voorwerp, het geslacht van

B

zoodanig voorwerp aan. Zoo zijn *bloed*, *oor*, *wicht*, in hunne grondbeteekenis onzijdig; maar als persoonsbenamingen zijn *bloed* (simpleton), *druiloor* (day-dreamer) en *booswicht* (miscreant) mannelijk. Zoo ook zijn *ondeugd*, *lip* en *spraak* vrouwelijk; maar *een ondeugd* (a wicked fellow) en *een hanglip* (one who pouts) zijn mannelijk, en *voorspraak* (advocate) is gemeenslachtig. Daarentegen blijven *een oud vel* (an old hag) en *een lief ding* (a pretty lass), schoon op vrouwen toegepast, onzijdig; terwijl men *eene goede ziel*, ook met toepassing op eenen man, niet ligt anders dan vrouwelijk gebruiken zal. Zoo is ook *hoofd*, in den zin van *aanvoerder*, onzijdig.

Uitzonderingen op den regel uit het natuurlijk geslacht des voorwerps.

Onzijdig gebruikt men *het wijf* en *het mensch*, doch het laatste alleen in zekere beteekenissen.

Het mensch, dat mensch wordt alleen van eene vrouw gezegd, en geeft verachting te kennen: *Kent gij dat mensch? Neen, ik weet niet wie ze is, ik heb het mensch nooit gezien.* Maar, door nadere omschrijving, kan de beteekenis zoo gewijzigd worden, dat zij tot het vertrouwelijke overgaat. *Het lieve mensch begrijpt mij niet. Uwe moeder is nog hetzelfde goede, gulle mensch dat ze altijd geweest is.* De uitdrukking *vrouwemensch* is altijd beledigend, en *vrouwspersoon* is voor het minst onbeschaafd.

Gemeenslachtige woorden.

Naar den voorgaanden regel schikken

zich ook gemeenslachtige woorden, dat is zulke die mannelijk of vrouwelijk zijn, naar mate zij van mannen of vrouwen gebezigd worden: b. v. *bode, gids, erfge-naam, echtgenoot, lotgenoot, voorspraak, vreemdeling, kweekeling enz.*

Lid- of ledemaat wordt bij Ten Kate, en in navolging van hem bij Weiland en Siegenbeek als M. en V. opgegeven; maar bij Hoogstraten en Bilderdijk alleen M. In het gewone spraakgebruik is het onzijdig; immers zegt men, *het oudste lidmaat der kerk. Lidt-maet* was niet anders dan *lid*, en als deel van het menschelijk of dierlijk ligchaam onzijdig: Job xvii. 7. *Alle mijne lidmaten zijn gelijk eene schaduwe.* De afleiding van het laatste deel des woords is duister; althans voor mij, die in de verklaring van Ten Kate niet berusten kan, dat het uit *lidt* en *maet* in de beteekenis van het Eng. *fellow* zou zamengesteld zijn. Liever nog zoude ik aan het oude *meten* in de beteekenis van snijden denken.

Uitzonderingen.

Als uitzonderingen op den regel voor gemeenslachtige woorden moet men dezulke aanmerken, die, hoewel in beteekenis gemeenslachtig, nogtans in het gebruik maar één geslacht hebben. Van deze soort zijn *gast*, dat altijd M. is, en *kennis* en *wacht*, die steeds V. zijn.

Overgang tot bijzondere regels.

Woorden verschillen van elkander in beteekenis en in vorm, en uit dit tweederlei verschil ontleenen wij de kenmerken van hun geslacht. Sommige woorden zijn M. om hunne beteekenis alleen, andere om hunne beteekenis in vereeniging met den vorm, wederom andere, om den vorm alleen: en datzelfde geldt ook van het V. en O. geslacht. Naar deze verdeeling geven wij over elk geslacht een drieledig stel regels.

REGELS VOOR HET MANNELIJK GESLACHT.

A. Uit de beteekenis des woords.

MANNELIJK ZIJN

I. De namen der maanden.

Wij bedoelen hier de algemeen gebruikelijke namen, als Januarij, Februarij enz. Want de hollandsche zamenstellingen als Louwmaand, Sprokkelmaand enz. zijn V. maar buiten Holland niet gebruikelijk.

II. De namen der boomen.

Uitzonderingen : V. zijn *de linde, tamarinde* en *tamarisk*.

Het zij eens voor al gezegd dat wij alleen van algemeen gangbare benamingen spreken. Kunstwoorden behooren minder tot de nederduitsche taal, dan tot de kunsttaal der geleerden, en vallen als zoodanig buiten onze beschouwing.

III. De namen van viervoetige dieren.

Uitzonderingen :

V. zijn kat, muis en rot (rat),

Wezel, lamprei en marmot.

O. zijn rund, paard en zwijn (ook het varken),
Schaap, fret en konijn.

Voorts is het jong van een dier onzijdig : het *lam, kalf, veulen, welp* enz.
Uitgezonderd *de big*, een jong varken, V.

IV. De namen van edelgesteenten :
smaragd, saffier enz.

Gewoonlijk merkt men hierbij aan, dat wanneer de steen, niet als zoodanig, maar als de stof waaruit iets vervaardigd is, genoemd wordt, het O. geslacht in de plaats van het M. treedt ; maar deze aanmerking is van geringe toepassing. Het moge al eens te pas komen om in dien zin van *een helder agaat* te spreken ; maar

de overige edelgesteenten zijn te kostbaar om er iets anders dan juwelierswerk van te vervaardigen, en als bestanddeelen van zoodanig werk zijn en blijven ze steenen.

B. *Uit de beteekenis en den vorm des woords.*

MANNELIJK ZIJN :

I. Het zakelijke deel van een werkwoord, als het eene daad te kennen geeft : *lach, tred, loop, druk* enz. Men vergelijke hiermede B. III. van de regels voor het V. geslacht.

In zulke woorden is de vokaal niet altijd dezelfde als in de onbepaalde wijs van het werkwoord; maar dit doet niets af, want het wezentlijke van den wortel is niet in den klinker, maar in de medeklinkers te zoeken. Zoo behooren dan tot dezen regel, *rid*, van *rijden, vond, sprong, slok*, van *vinden, springen, sliken*; *drang, dwang, zang, klank*, van *dringen* enz.; *dank, dronk* en *worp*, van *denken, drinken* en *werpen*.

II. Alle namen van werktuigen op *er* uitgaande, als *hamer, stamper, snuiter* enz.

Uitzonderingen : V. is *kluister*,¹ en O. zijn *anker, kouter* en *lemmer*.

¹ Misschien moet *kluister* tot den vrouwelijken uitgang *ster* gebragt worden.

III. Woorden op *dom* uitgaande, die eenen staat of eene gesteldheid te kennen geven: *ouderdom, wasdom, rijkdom.*

Eigendom is volgens Hoogstraten en Bilderdijk M. en O. ; maar bij Siegenbeek alleen M. Zou men niet een onderscheid moeten maken tusschen *den eigendom*, het regt waardoor men iets bezit, en *het eigendom*, hetgeen uit kracht van zoodanig regt bezeten wordt? Wij meenen ja. Men zou dan b. v. zeggen: *Ik betwist u DEN eigendom van dat huis*; en wederom: *Wat men op den weg vindt, is niet HET eigendom van den vinder.*

C. *Uit den vorm des woords alleen.*

MANNELIJK ZIJN :

Alle woorden op *em* of *sem*, en alle waarin *m* door een' medeklinker wordt voorafgegaan: *adem, bloesem, worm, helm* enz.

Uitzonderingen: V. is *de palm*, het binnenste der hand, en O. *het scherm.*

REGELS VOOR HET VROUWELIJK GESLACHT.

A. *Uit de beteekenis alleen.*

VROUWELIJK ZIJN :

I. De soortnamen van alle veldvruchten, moes- en tuinkruiden.

Uitzonderingen : M. zijn *wije* of *ajuin*, *komijn*, *rosmarijn* en *anijs* ; ook *knol*, als gewestelijke benaming voor het vrouwelijke *raap*.

Onzijdig is *look*, met zijne zamenstellingen *bieslook*, *knoflook* enz.

II. Dē namen van bloemen.

Uitzonderingen : M. zijn *jenoffel*, *ranonkel*, *angelier*, *krokus* en *hiacint*.

III. De namen van boom- en tuinvruchten.

Uitzonderingen : M. zijn *appel*, *amandel*, *mispel* en *eikel* of *aker*, benevens *citroen*, *limoen* en *meloen*.

IV. De namen van kruipend gedierte en insekten.

Uitzonderingen : M. zijn *kikvorsch* en *worm*, *schorpioen*, *kakkerlak*, *kever*, *krekel*, *schaalbijter*, *sprinkhaan* en *vlinder*.

Onzijdig zijn *serpent* en *kameleon*.

V. De namen der letters van het abé en der getalmerken : b. v. *De klank der a grenst nader aan dien der o, dan aan*

dien van eenige andere letter. Gij hebt de zes en de vier overgeslagen.

Maar een getal, als verzamelde hoeveelheid zelfstandig genomen, is onzijdig: *Hoeveel kost het honderd, het vijfentwintig enz. ?*

B. *Uit de beteekenis en den vorm des woords.*

VROUWELIJK ZIJN :

I. Woorden op *schap* uitgaande en beteekenende: 1. Eene aandoening of gesteldheid: *gramschap, blijdschap, dronkenschap.* 2. Eene betrekking: *vriendschap, vijandschap, maagschap.* 3. Een vergaderd ligchaam: *priesterschap, broederschap.*

Uitzonderingen: *Het gezelschap en het genootschap.*

II. Woorden op *ing* als uitgang bij het zakelijke deel van een werkwoord gevoegd, om eene handeling of eenen toestand aan te duiden: b. v. *Ontmoeting, bevinding; berooving, verdrukking.* Ook

het voortbrengsel eener handeling: *aanmerking, handteekening*.

Dat de uitgang *ing*, buiten het geval in dezen regel bepaald, bijna even veelvuldig in M. als in V. naamwoorden voorkomt, kan uit de woordenlijst blijken.

III. Het zakelijk deel eens werkwoords, met of zonder verandering van de wortelvokaal, in de volgende beteekenissen :

1. Hetgeen door de handeling, in het werkwoord uitgedrukt, gemaakt of bewerkt is: *voeg, kras, schets, lasch, wasch, scheur, deuk, kreuk*; en met veranderde vokaal, *breuk, spreuk, keus, meug, wrong, kneep*, van *breken* enz. Voeg hier nog bij eene talrijke klasse met den verlengden a-klank: *spraak, maat, laag, vaag, braak, gaaf*, met vele zamenstellingen, als *op-spraak, afspraak, inlaag, doorbraak*, waarvan dikwijls geen grondwoord in gebruik is, als *inzaag, bijdraag, opnaam* of met verzachting *inzage* enz.

Naar dezen regel, wat den vorm betreft, maar minder duidelijk naar de beteekenis, zijn ook V. *plaag, vlaag, vraag, waag, wraak* en *haast*. Dit geldt ook van *zorg, hulp, smart* en *acht*. *Bons* en *bots* zou men zekerlijk, als namen van handelingen, M. *verwachten*,

gelijk ze bij *Bilderdijk* voorkomen, maar bij *Weiland* en *Siegenbeek* zijn ze V.

2. Een toestand. Van daar de spreekwijzen *in de klem*, *in de knel*, *in de knijp* zijn; *in de maak*, *aan de kook*, *in de week*, *in de weer*, *metter* (voor met der) *woon*, *ter leen*, *te huur*, *op de dreef* of *op zijn' dreef*, *op de hol* of *op hol*, *op de luim*, *in de war*, *de wijk nemen*, *aan de zuip*, *aan de kuch*, *aan de fep zijn*, waarvoor men hier te lande *aan de lik* zegt.

Van daar dat men meestal hoort, (zoo ik mij niet bedrieg) *op de loer*, *op de loop*, *aan de brand*, *in of onder de druip*, *aan de slag*, *aan de groei*, *in de rui*, *in de zit*, *aan de praat*, *in de steek* enz. Immers zijn dat toestanden. Maar buiten zoodanige verbinding zijn diezelfde woorden M. als eene daad te kennen gevende: b. v. *wij hebben een langen zit gehad*; *zijne zwakheid ontstaat door een' verhaasten groei*.

C. *Uit den vorm des woords alleen.*

VROUWELIJK ZIJN:

I. Alle woorden met den uitgang *heid*.

II. Alle die op *nis* uitgaan.

Uitzonderingen: *Het vonnis* en *het getuigenis*; maar het laatste is in den deftigen stijl ook V.

De vuilnis heet in de gemeenzame spraak *het vullis*.

III. Alle die *ij* tot sluitletter hebben met den klank *ei*.

Uitzonderingen : *Brij* M. en *tij* O.

Voorts in den omgang *het schilderij* voor *de schilderij*.

De namen der maanden op *ij* komen hier niet in aanmerking, want hoewel sommigen ten onregte *Julei* en *Junei* zeggen, behoort men *Juni* en *Juli* uit te spreken, als verkortingen van *Junius* en *Julius*. In *Januarij* en *Februarij* wordt die fout niet begaan.

IV. Alle die op *ei* uitgaan.

Uitzonderingen : Mannelijk zijn *kei*, *rei*, *Mei* en *malvezei*.

Gelei is volgens Weiland onzijdig ; maar, daar wij nooit anders dan *de gelei* gehoord hebben, houden wij het liever met *Bilderdijk* voor vrouwelijk.

V. Alle die op *ie* eindigen.

Uitzonderingen : *Derrie* M., *genie* M. en O.

Genie onzijdig te gebruiken wordt door *Bilderdijk* afgekeurd, Weilands taalkundig woordenboek heeft het woord niet, en zijn *Handwoordenboek* geeft het onzijdig. *Siegenbeeks* woordenb. voor de spelling maakt er geen melding van. Wij gelooven dat men dit woord kwalijk van *genius* (beschermgeest) heeft afgeleid, en houden het voor afkomstig van *ingenium* (*aanleg*, *inborst* enz.) en daarom onzijdig : b. v. *Uw zoon heeft geen genie voor het vak dat hij gekozen heeft*. Zoo

ook in de beteekenis van voortreffelijken aanleg, uitstekend kunstvermogen, eigenlijk een *ingenium* bij uitnemendheid: b. v. *Wie kan eenige overeenkomst vinden tusschen het genie van den wysgeer Kant en dat van den toonkunstenaar Paganini?* Men zou bij overdragt het woord M. kunnen gebruiken, om den mensch van voortreffelijken aanleg of uitstekend kunstvermogen aan te duiden, en *den genie* kunnen zeggen, gelijk wij *den bloed* en *den ondeugd* zeggen, maar ook in die beteekenis is het spraakgebruik nog wankelend.

VI. Alle woorden op *b* uitgaande.

Uitzonderingen: *Rob* is M. en naar sommigen *web* onzijdig.

De meeste woorden op *b* worden, vooral in den deftigen spreektrant, tweegrepig gebruikt, en hebben dan de verzachtende *e*, als kenteeken van het vrouwelijke geslacht: b. v. *kribbe*, *ribbe*, *snebbe* enz. Wat *web* betreft, Siegenbeek en Weiland zijn voor het onzijdige, maar Bilderdijk zegt *de web* of *webbe*, en wij meenen dat het thans heerschend gebruik daarvoor pleit.

VII. Eindelijk alle woorden die op een toonlooze *e* uitgaan.

Uitzonderingen: Mannelijk is alleen *vrede*, en onzijdig zijn *het einde*, *het kavalje* en *het weide*, een verouderd woord voor *ingewand*, van waar men zegt, *een haas uitweiden*. *Gehalte* wordt zoo wel vrouwelijk als onzijdig gebruikt, maar het vrouwelijke geslacht schijnt meer

veld te winnen. *Weide* kan als verkorting voor *geweide* tot den regel B. VI. van het O. gebragt worden.

Behalve het groote aantal woorden op *e* uitgaande in onze woordenlijst opgeteekend, behoort nog tot dezen regel de talrijke klasse op *te*, van bijvoegelijke naamwoorden en werkwoorden afgeleid: *dikte*, *hoogte*, *lengte*, *sterfte* enz.

REGELS VOOR HET ONZIJDIGE GESLACHT.

A. *Uit de beteekenis alleen.*

ONZIJDIG ZIJN:

I. De namen van landen, steden en dorpen, waarvan het lidwoord geen noodzakelijk gedeelte uitmaakt. *Het volkrijke China*, *het aloude Rome*, *het vischrijke Scheveningen*. Maar eigennamen, die noodzakelijk een lidwoord voorop hebben, zijn aan dezen regel niet gebonden; zoo zijn *de Haag* en *de Briel* M.; daarentegen *de Betuwe* en *de Veluwe*, twee streken van Gelderland, V. en *het Gooi* O.

In zulke gevallen is de oorzaak van het geslacht in den oorspronkelijken, meestal zeer verloopen vorm van den eigennaam te zoeken.

II. Alle verkleinwoorden: *het mannetje, vrouwtje, huisje* enz.

B. *Uit de beteekenis en den vorm des woords.*

ONZIJDIG ZIJN:

I. Alle onbepaalde wijzen van werkwoorden, als *het loopen, het springen* enz.; ook wanneer zij de beteekenis van eene handeling geheel verliezen: b. v. *Het eten is op de tafel; koffij is mijn liefste drinken, dat is drank.*

II. Het zakelijk deel eens werkwoords met *ge* of *be* voorop: b. v. *geloop, gevrij, bedrag, bereik*; ook wanneer door zoodanig woord geen bedrijf, maar veeleer het bewerkte wordt aangeduid: *gedicht, gebouw, bestek, betoog.*

Voorts houdt deze regel ook stand in zamenstellingen, waarvan het grondwoord, op zich zelf staande, *be* of *ge* voorop heeft: b. v. *misdrijf* en *narigt* zijn onzijdig, als komende van *bedrijf* en *berigt*, *misbruik* en *aantal* van *gebruik* en *getal.*

Van hier ook het onderscheid tusschen de zamenstellingen met *val*: immers zijn *uitval*, *inval*, *aanval*, *afval* M. als met den wortel van *vallen* zamengesteld en eene handeling beteekenende, terwijl *toeval*, *voorval*, *misval*, als van *geval* afkomstig, onzijdig zijn. Daarom is *overval*, als plotselinge aanval, M., maar als schielijke ongesteldheid O.

III. Het zakelijk deel eens werkwoords met *ver* of *ont* voorop: *verhaal*, *verval*, *ontbijt* enz.

Uitzonderingen: *Ontvang* en *verkoop* zijn M.

Niet altijd blijft de vokaal van het grondwoord, in de afleidingen door regels II. en III. omschreven, onveranderd: *behulp*, *beschot*, *bedrog*, *ontbod*, *vergif*, *verbond*, van *helpen*, *schieten* enz. De reden van deze vokaalverandering op te sporen behoort niet tot ons bestek.

IV. Het zakelijk deel eens werkwoords met het toevallig onafscheidbaar voorzetsel *over* of *onder*: *overleg*, *overtrek*, *onderhoud*, *onderwerp*, *onderzoek*.

Toevallig onafscheidbaar noemt men deze voorzetsels, omdat zij, even gelijk *voor*, *door* en *aan*, nu al, dan niet van de werkwoorden waarmede zij zamen gesteld zijn, worden afgescheiden, iets dat met de overige voorzetsels niet plaats vindt. Men kan daarover Weilands spraakkunst bl. 176 nazien.

V. Het zakelijk deel eens werkwoords met den uitgang *sel*: *schepsel*, *kooksel*, *windsel*, *zaagsel*.

VI. Woorden met het voorvoegsel *ge* en den uitgang *te*, die eene verzameling te kennen geven: *gedierte*, *gevogelte*, *gebergte*. Men noemt ze *collectiva*, dat is verzamelingswoorden. Dezelfde regelmaat volgen nog eenige woorden die alleen den vorm van *collectiva* hebben: *gedeelte*, *gestoelte*, *ge-* of *verhemelte*, en het gemeenzame *gedoente*.

Gedoente is aan de Kaap meer gangbaar dan in Holland. Het wordt ook tot *gedoen* afgekort, en komt volgens Weiland meestal voor in den zin van eene plaats waar een boer zijn bedrijf, als 't ware zijn *doen*, uitoefent. In dien zin zegt men gemeenzaam in Holland zoowel als aan de Kaap: *Die boer zit in een goed gedoente*.

VII. Woorden op *schap* in twee beteekenissen:

Vooreerst, als eene waardigheid: *burgemeesterschap*, *baljuwschap*.

Ten tweedè, als benaming van een oord of gewest: *graafschap*, *landschap*.

VIII. Woorden op *dom*, ook in twee beteekenissen :

Vooreerst, in een verzamelenden zin: *christendom, schepselendom* ;

. Ten tweede, als landsnaam: *hertogdom, prinsdom*.

C. *Uit den vorm alleen.*

ONZIJDIG ZIJN :

I. Woorden met den uitgang *eel* : *kasteel, juweel* enz.

Uitzonderingen :

Mannelijk zijn *makreel* en *karbeel* of *korbeel*.

Vrouwelijk zijn *kaneel* en *pateel* of *plateel*.

II. Woorden met den uitgang *ment* ; *parlement, regement* enz.

III. Woorden uitgaande op *et* : *helmet, lancet, portret* enz.

Uitzonderingen : Vrouwelijk zijn *ba-jonet, trompet, palet, raket* en eenige min gebruikelijke woorden, waarover men de woordenlijst kan raadplegen.

ALGEMEENE REGELS VOOR ZAMENGE-
STELDE WOORDEN.

In zamenstellingen houdt men zich aan het geslacht van het laatste gedeelte des woords. Zoo zijn dan *huisdeur* en *windvlaag* V. omdat *deur* en *vlaag* het zijn; daarentegen *oogsttijd* en *broodnijd* M. om het geslacht van *tijd* en *nijd*. Overeenkomstig dezen regel is *oogenblik*, althans in den deftigen stijl, mannelijk, hoewel men in de taal des omgangs *het* oogenblik zegt.

Dit beginsel van geslachtregeling is nogtans ondergeschikt aan den algemeenen regel over het natuurlyk geslacht des voorwerps. Daarom zijn *blaaskaak* (a blusterer) en *breekspel* (a spoiler of fun) mannelijk, hoewel *kaak* V. en *spel* O. is.

Schijnbare onregelmatigheden zijn *het misdruk* O. en *de maaltijd* V. In het eerste staat *druk* voor *druksel* of *gedrukte*, en in het tweede, heeft *tijd* zijn oorspronkelijk geslacht behouden, gelijk in

verscheiden spreekwijzen, als *toen ter tijd, te regter tijd* enz.

Over *Godsdienst* zie de aantekening op *dienst* in de woordenlijst.

Afwijkende spreekwijzen.

In *de beest spelen* heeft beest het oude geslacht uit het Latijn *bestia* behouden. *Op de been komen, in de wapen brengen, onder de voet werpen, de visch koken* schijnen verkortingen van het meervoud te zijn; gelijk ook de spreekwijs *boter bij de visch*.

TWEEDE AFDEELING.

OVERGANG TOT DE WOORDENLIJST.

De volgende lijst van zelfstandige naamwoorden is haren oorsprong verschuldigd aan eene poging om eenige regels voor het geslacht, uit eindklanken, uitgangen of sluitletters ontleend, aan het taalgebruik te toetsen, en ons tevens te verzekeren of, en in hoe ver, men nieuwe regels, op dergelijke kenmerken gegrond, zou kunnen vaststellen. Tot dit onderzoek kozen wij P. Weilands handwoordenboek voor de spelling. Of wij daaraan eene goede keuze gedaan hebben, mogen taalkundigen beoordeelen. Wij meenen dat het boek vrij volledig is, en ter goeder trouw het geslacht der woorden opgeeft, gelijk het bij goede schrijvers vóór en tijdens de uitgaaf van dit woordenboek (1812) voorkwam. Men heeft later onderzocht hoedanig het ge-

slacht der woorden *behoorde* te zijn; en sommige schrijvers van onzen tijd, die zich met de uitspraken van Bilderdijk in dezen vereenigen, wijken, op grond daarvan, in menige bijzonderheid van het vroegere spraakgebruik af. Die vrijheid kan gerust aan ieder een gelaten worden, want het spraakgebruik laat zich niet zoo gemakkelijk verdringen. Niet als of het geslacht der woorden volstrekt onveranderlijk ware; immers zijn er voorbeelden gelijk *tijd, uur, vorm* enz. die ons overtuigen dat het veranderen of, gelijk men zegt, verlopen kan; en hoe een gevestigd spraakgebruik langzamerhand voor eene wezentlijke verbetering wijkt, zien we aan *Godsdienst*, dat thans vrij eenparig V. gebruikt wordt.

Tweemaal hebben wij met de pen in de hand het meergemeld handwoordenboek doorgelopen, gaande weg elk woord onder zijne eindletter opteekenende. Welk gebruik wij van de aldus tot stand gebragte lijst gemaakt hebben, kan uit de regels in de eerste afdeeling van dit

boekje blijken. De regels en de lijst moeten elkander onderling aanvullen; maar dit is niet zoo te verstaan als of de lijst niets bevatten mogt, dat men uit de regels weten kon; integendeel hebben wij gemeend de lijst in haar geheel te moeten laten, zoo als zij was eer wij er de regels uit ontleenden; en dát eensdeels om het gemak van opzoeken, en anderdeels dewijl in de lijst het bewijs gelegen is, dat de regels niet naar gissing opgesteld, en gelijk men zegt uit de lucht gegrepen zijn.

Wij zullen nog kortelijk aanwijzen, wat men in deze lijst *niet* zoeken moet, en wat men er in vinden kan.

Wat het eerste betreft meenden wij gerust te kunnen uitlaten :

1. Alle woorden, die uit hoofde van het natuurlijk geslacht des voorwerps M. of V. zijn.

2. Alle zamenstellingen, waarvan het laatste gedeelte op zich zelve in gebruik is, en op zijne plaats in de lijst voorkomt. *Omgang, voorgang, teruggang* enz.

zijn daarom onder *gang* begrepen, gelijk *brandglas*, *huistrap* enz. onder *glas* en *trap*.

Daarentegen vindt men *inzage*, *opname* enz. opgegeven, omdat *zage* en *name* niet voorkomen.

3. Alle afleidingen, waarvan het geslacht van ouds aan den uitgang bekend is, gelijk de vrouwelijke woorden op *heid* en *nis*, de van werkwoorden afgeleide op *ing*, de woorden op *te* van bijvoegelijke naamwoorden afgeleid, als *dikte*, *lengte* enz.; en bij het onzijdig geslacht de collectiva, als *geboomte*, *gebergte*, de verbalia, als *gepraat*, *geloop* enz., de woorden op *sel* uitgaande, en andere meer, die men óf als bekend onderstellen kan, óf althans uit van ouds bestaande regelen, welke, voor zoo ver zij gegrond bevonden zijn, in de eerste afdeeling van ons boekje zijn opgenomen, behoort te leeren.

Wat het tweede betreft, vindt men nog menig woord in deze lijst dat men, als uit de regels genoegzaam bekend,

had kunnen missen. Dikwijls bestaat er nogtans eene of andere reden waarom wij zoodanig woord opnamen; somtijds mag het door een abuis ingeslopen zijn. Wij hebben dat zoo naauw niet genomen; meenende dat dit *te veel* niemand schaden kan.

De woorden op eenen klinker uitgaande hebben wij bij elkander geplaatst, en die op eenen medeklinker elk onder zijne sluitletter; en wel zoo dat wij onder elke letter eerst de woorden van het mannelijk, daarna die van het vrouwelijk, en eindelijk die van het onzijdige geslacht bij elkander stelden. Dit was tot bereiking van ons doel noodig, en kan bij het opzoeken geen groot ongemak veroorzaken. Wanneer woorden, naar gelang van de beteekenis waarin zij gebruikt worden, van geslacht veranderen, wordt dit in de aantekeningen dadelijk aangewezen, ter plaatse waar zij het eerst voorkomen: dus in woorden die M. en V. of M. V. en O. zijn, bij het mannelijk geslacht, en in woorden die

V. en O. zijn, bij het vrouwelijke, terwijl er, wanneer zij voor de tweede of derde maal voorkomen, naar de aantekening verwezen wordt, door het bijvoegsel *zie M.* of *zie V.*

In de aantekeningen zijn de namen Hoogstraten, Weiland, Bilderdijk, Siegenbeek veelal door de eerste letter aangewezen ; en gr. W. staat voor *het groote woordenboek van Weiland.*

*Lijst van zelfstandige naamwoorden naar
de sluitletter gerangschikt.*

OP EENEN KLINKER.

Mannelijk.

Acacia
Bloei
Brij
Brui
Derrie
Dooi
Draai
Februarij
Groei
Haai
Januarij
Indigo
Julij
Junij

Kei
Malvezei
Mei, (de maand)
Mei, vreugdepalm
Papegaaï
Po (rivier)
Rei
Rui¹
Tooi
Ui of uije
Vrede
Zebra
Zwaai.

Vrouwelijk.

Aa (rivier)

¹ *Rui*, van het w. w. ruijen, van vederen verwisselen. In de bet. van eene beek is het V. maar in dien zin is het verouderd.

Aakse
Aanbei
Aankleve
Aarde
Abdij
Afrij
Akademie
Akte
Aktie
Algebra
Aloë
Andijvie
Aperij
Armoede
Artillerij
Aspersie
Baai
Balie
Barmte
Batterij
Bede
Begeerte
Bei of bezie
Behoeftē
Belofte

Bende
Berrie
Bij
Bijdrage
Blei
Blijde
Bodemerij
Boei
Boekerij
Boerderij
Boete
Bokse
Bui
Chocolade
Cichorei
Dagge
Dege
Dij
Dille
Echo
Egge
Ellende
Eppe
Falie
Foelie

Fooi	Haverij
Forelle	Hei
Franje	Heide
Galei	Hespe
Galerij	Heude
Garde	Historie
Geboorte	Hoede
Gedaante	Hoovaardij
Gedachte	Horde
Gelofte	Hui
Gemeente	Hulde
Genade	Hulze
Geneugte	Inzage
Gestalte	Kaai
Gewoonte	Kaarde
Gezindte	Kade
Glorie	Kadraai
Gooi	Kakketoe
Grietenij	Kamille
Griffie	Kampanje
Hakkenei	Kamperfoelie
Hamei	Kampernoelie
Harmonie	Kanarie
Harpij	Kandij
Have	Kanselarij

Karbonade
Karrewei
Karwei
Kastanje
Kennewe
Keule
Kevie
Klage
Klasse
Klei
Kleije
Kneu
Knie
Koffij
Kokinje
Komenij
Konzenilje
Kooi
Kopij
Kornoelje
Korre
Koude
Kraai
Kruiderij
Kudde

Kunde
Kunne
Kwe
Laai
Lade
Lakooi
Lamprei
Larie
Latse
Lava
Lavei
Legende
Lei
Lelie
Lende
Lene
Lente
Liefde
Liese
Lij
Linde
Linie
Linze
Liverei
Loenie

Looi	Mirre
Loterij	Mode
Lumme	Moeite
Made	Moelje
Malie	Moete
Mallote	Moskee
Maluwe	Moude
Mare	Muite
Marmelade	Mumie
Marne (rivier)	Naftha
Mede	Natie
Meede	Negge
Meerle	Neppe
Melde	Nere
Melisse	Oblie
Melterij	Ode
Memorie	Offerande
Menie	Olie
Merwe (rivier)	Oorkonde
Miede	Orde
Mijge	Paai
Mijne ¹	Palei

¹ *Mijne*, gebaar. B. heeft daarvoor *mine*, hetgeen ongetwijfeld, als meer overeenkomstig de uitspraak, de voorkeur verdient.

Palissade	Portie
Pampernoelje	Posterij
Pantomime	Prei
Parade	Prij
Parochie	Prooi
Partij	Prove
Passie	Provincie
Pastei	Pui
Pauze	Ra
Pavane	Razernij
Pelterij	Ree of reede
Periode	Rede
Peterselie	Reinette
Pij	Rekke
Pioene	Rente
Piramide	Rij
Plagge	Rinde
Platina	Roede
Plavei	Rogge
Plooi	Romance
Plunje	Rommelzo
Poelje	Ronde
Polei	Rooi
Pollevij	Rotte (rivier)
Porte	Rui (<i>zie M.</i>)

Ruïne	Schrijde
Rune	Schrompe
Ruzie	Secretarij
Sakristie	Seine (rivier)
Salade	Sekse
Salie	Sekte
Santorie	Selderij
Sargie	Simonie
Satije	Sla of salade
Schaamte	Slabbe
Schadde	Slavernij
Schade	Slede
Schalie	Slei
Schalmei	Slij
Schande	Slobbe
Schaprade	Slonde
Scharlei	Sloodse
Scheede	Snakerij
Schegge	Snede
Schei	Snoeperij
Schelde (rivier)	Snuisterij
Schie	Soldij
Schilderij	Somme (rivier)
Schorre	Sorbe
Schrede	Souda

Spade
 Specerij
 Specie
 Spie
 Spinasie
 Spinde
 Sponde
 Spotternij
 Spree
 Sprei
 Spui
 Spurrie
 Staatsie
 Stade
 Stadie
 Stede
 Stekade
 Sterfte
 Stoetery
 Stokerij
 Strobbe
 Studie
 Suikerij
 Sukade
 Syllabe

Synagoge
 Synode
 Talie
 Tamarinde
 Tapperij
 Taptoe
 Tarra
 Tarantula
 Tarwe
 Teorbe
 Thee
 Theologie
 Thesaurie
 Tijne
 Tinne
 Tirannij
 Tobbe
 Tombe
 Tooverij
 Tralie
 Travailje
 Trede
 Trielje
 Tronie
 Tui

Vacantie	Wei
Vacatie	Weide ¹
Vallei	Wiede
Vaste	Wieme
Veete	Wijte
Vendu	Winde
Verdienste	Woede
Vitse	Woestenij
Vla	Wuij
Vloo	Zede
Vodde	Zee
Vodderij	Zege
Vore of voor	Zeunij
Waarde	Zijde
Waardij	Zode
Wadde	Zonde
Wade	Zwade
Warande	Zwei.
Watte	
Wedde	<i>Onzijdig.</i>
Weede	Abé
Weelde	Alooi

¹ *Weide*, plaats om te grazen ; oulings ook jacht, van daar nog *weilasch*. In de bet. van ingewand O. is het verouderd.

Ei
 Einde
 Evangelie
 Gehalte, ook V.
 Gelei
 Genie¹
 Hooi
 IJ
 Kaffa
 Kavailje
 Konvooi
 Lanterlu
 Manna
 Pascha
 Pleidooi
 Podagra
 Saai
 Salvo
 Vereischte
 Verhemelte
 Stroo
 Tempe
 Tij
 Vee

Vlie
 Wee
 Weide (*zie V.*)

Op B.
Mannelijk.

Rob.

Vrouwelijk.

Drab
 Eb
 Greb
 Kib.
 Krab
 Krib
 Kwab.
 Leb
 Lob of lub
 Neb
 Rib
 Schab
 Schob of schub
 Schrab
 Slab

¹ *Genie*, zie bl. 12.

Slib	Op D.
Sneb.	<i>Mannelijk.</i>
	Aard
<i>Onzijdig.</i>	Arbeid
Web.	Arend
	Avond
Op CH.	Baard
<i>Mannelijk.</i>	Band ¹
	Beemd
Lach.	Bloed ²
	Boord ³
<i>Vrouwelijk.</i>	Brand
Hach	Dageraad
Kuch	Dood
Punch.	Draad
	Eed
<i>Onzijdig.</i>	Eland
Loch.	Gaard

¹ *Band*, al wat bindt; maar als zinverwant met lint O. althans als naam van het fabrikaat: b. v. *Het band* kost 4 stuivers de el; daarentegen M. *de band* van mijn schoen; en dus ook in zamenstellingen als *schoenband* (wanneer niet de stof bedoeld wordt), *kouseband* enz. In H. S. gr. W. en B. komt het O. niet voor.

² *Bloed*, zie bl. 2.

³ *Boord*, rand of zoom; als scheepswoord O.

C

Gloed	Rid
Graad	Smaad
Grond	Smaragd
Haard	Spoed
Hellebaard	Stand
Hoed	Standaard
Hopperd	Stond
Lombard	Strijd
Inhoud	Tabbaard
Moed	Talmud
Mond	Tand
Moord	Tijd ¹
Mostaard	Tred
Mutsaard	Tulband
Naad	Vloed
Nijd	Vond
Nood	Voorraad
Noord	Waard
Ochtend	Wand ²
Ponjaard	Wind
Raad	Zuid.
Rand	

¹ *Tijd* was oulings V.; in de zamenstelling *maaltijd* zouden wij met B. het V. verkiezen, maar W. en S. denken anders.

² *Wand*, muur; als laken of doek, b. v. in lijnwand, O. waarvoor *lijnwaad*, van gewaad, gebruikelijker is.

Vrouwelijk.

Daad
 Dagvaard
 Deugd
 Eend
 Gord
 Griend
 Hand
 Hild
 Huid
 Jeugd
 Kaard
 Kid
 Klad
 Knod
 Koord
 Kortegaard
 Maand
 Mand
 Mud, ook O.
 Naald
 Pad¹

Pissebed
 Schaard
 Schuld
 Speld
 Spond
 Stad
 Vreugd
 Wed²
 Wereld
 Wond
 Zond

Onzijdig.

Bad
 Band (*zie M.*)
 Bed
 Beeld
 Bind
 Blad
 Blind
 Bloed
 Bod

¹ *Pad* of *padde*, kruipend dier; maar *het pad*, de smalle weg.

² *Wed*, wedstrijd: b. v. *in de wed* (dat is om strijd) zingen. Maar *het wed* of *wad*, doorwaadbare plaats.

Bond	Paard
Boord (<i>zie M.</i>)	Pad (<i>zie V.</i>)
Bord	Pand ¹
Broed	Pond
Brood	Rad
Geld	Rond
Gemoed	Rund
Gild	Schild, ook M.
Goud	Sieraad
Hemd	Sold
Hoofd	Strand
Kind	Veld
Kleed	Verbond
Kleinood	Wand (<i>zie M.</i>)
Kruid	Wed (<i>zie V.</i>)
Land	Wild
Leed	Woord
Lid	Woud
Lied	Zaad
Lood	Zand
Oord	Zwaard

¹ *Pand*. Indien ik mijn gehoor in dezen vertrouwde, (maar wie. die elf jaar in Zuid-Afrika heeft doorgebracht, durft dat?) zou ik zeggen dat *pand*, als afhangerende slijp van een kleed, M. of V. was; maar ik vind het overal, ook in die beteekenis, O. opgegeven.

Zwaard

Op F.
Mannelijk.

Brief

Dof

Draf

Dukdalf

Hoef¹Hof²

IJf

Knorf

Korf

Lof

Odief

Olijf³

Ophef

Plof

Pof

Roof⁴

Staf

Triomf

Turf.

Vrouwelijk.

Alkoof

Bef

Bof

Dreef

Druif

Duif

Gaaf

Garf

Golf

Graaf⁵

Grief

Groef

Hef, of heffe

¹ *Hoef*, als gedeelte van den poot van sommige dieren; maar als hofstede, wanneer het ook tot *hoeve* verzacht wordt, is het V.

² *Hof*, als tuin; maar als vorstelijk verblijf O.

³ *Olijf*, als boom; maar als vrucht Y.

⁴ *Roof*, zoowel de daad van rooven als het geroofde; maar als korst van eene wond V.

⁵ *Graaf*, werktuig om te graven.

Hoef (<i>zie M.</i>)	Raaf
Huif	Raf
Kerf	Rijf
Kijf	Roef
Klief	Roof (<i>zie M.</i>)
Kloof	Ruif
Kluif	Schaaf
Kof	Schelf
Kolf	Scherf
Kombof	Schijf
Kuf	Schoef
Kuif	Schoof
Loef	Schreef
Luif	Schroef
Lurf	Schuiif
Madelief	Sleuf
Mof	Slof
Murf	Slurf
Naaf	Snof
Nerf	Snuf
Olijf (<i>zie M.</i>)	Snuif
Proef	StAAF
Puf	Stof ¹

¹ *Stof*, zelfstandigheid in den ruimsten zin: b. v. *de doode stof*. Maar *het stof der aarde*, en voorts al wat stuift O.

Stoof
Straf
Struif
Troef
Verf
Werf
Wreef
Zalf
Zeef.

Onzijdig.

Bederf
Bedrijf
Behoef
Erf
Graf
Hof (*zie M.*)
Kaf
Kalf
Kif
Klif
Klijf
Knijf
Liflaf
Lijf

Loof
Misdrijf
Oorlof
Reef
Rif
Stof (*zie V.*)
Taf
Tarfief
Verderf
Wijf.

Op G.

Mannelijk.

Balg
Berg
Boeg
Bokking
Boog
Burg
Dag
Drang
Dwang
Gang
Haag¹

¹ *Haag*, als stadsnaam voor 's Gravenhage; maar *haag* of *heg*, als omtuining, V.

Hang	Rotting
Haring	Rug
Honig	Scheerling
Ketting	Schelling
Kraag	Slag ³
Krakeling	Spadeling
Krijg	Spiering
Kring	Spring
Leg ¹	Sprong
Maag ²	Steg
Oorlog	Taag (rivier)
Paling	Tcerling .
Penning	Trog
Ploeg	Vang
Podding	Veeg
Rang	Weeg
Ring	Weg
Rog	Wilg

¹ *Leg*, als de handeling van leggen; maar in de bet. van *laag*, b. v. *eene leg schooven*, V.

² *Maag*, in de bet. bloedverwant, is noodzakelijk tweeslachtig; maar als inwendig deel des ligchaams V. Men wachte zich voor de belagchelijke fout, "vrienden en *maagden*" in plaats van *magen*. Ook "man en *maagd*" is misstelling voor man en *maag*, dat is, elk met zijne bloedverwanten.

³ *Slag*, handeling van slaan; maar als stempel, en overdragselijk soort, is het O.

Worg
Zang
Zwang
Zwelg.

Vrouwelijk.

Bag
Brug
Dreg
Duig
Gading
Galg
Glinting
Guig
Haag (*zie M.*)
Heg
Heng
Herberg
Huig
Kaag
Kammeling
Keg
Kling
Kog
Koog

c 2

Kroeg
Laag
Lambrizing
Leg (*zie M.*)
Leng
Long
Loog
Lording
Maag (*zie M.*)
Messing
Meug
Mug
Pippeling
Plaag
Plating
Plug
Ruiting
Schraag
Slang
Spang
Sponning
Sporreling
Stag
Steeg
Steng of stang

Steigering
 Stijg
 Streng
 Sijring
 Tang
 Telg
 Teug
 Tijding
 Tong
 Twijg
 Vaag
 Velg
 Vijg
 Vlaag
 Vlag
 Vleug
 Vlieg
 Vliering
 Voeg
 Vraag
 Waag
 Walg
 Wang
 Wieg
 Wieling

Wig
 Wrong
 Zaag
 Zevenoog
 Zorg
 Zuring.

Onzijdig.

Deeg
 Ding
 Jong
 Kreng
 Merg
 Oog
 Rag
 Slag (*zie M.*)
 Spog
 Strang
 Tuig
 Zog
 Zwilg.

Op K.
Mannelijk.
 Almanak

Ammoniak	Dolk
Arak	Drank
Bak	Drek
Balk	Dronk
Bek	Druk
Beuk	Dunk
Bink	Durk
Blik ¹	Edik
Bonk ²	Eik
Brak	Estrik
Brok	Haak
Buik	Hak ⁴
Dank	Havik
Deuvik	Hik
Dijk	Hoek
Doek ³	Ijk

¹ *Blik*, als opslag des oogs; maar als vertind ijzer enz. O. Over *oogenblik*, zie bl. 19.

² *Bonk*, alleen by overdragt, als in *ruwe zeebonk*, want in de grondbeteekenis van *schonk* of *been* is het V.

³ *Doek*, als lap tot een bepaald gebruik bestemd: b. v. *hij draagt zijne hand in eenen doek*; maar als stof is het O. b. v. *De schilder brengt zijne denkbeelden op het doek*. Zamenstellingen van het M. zijn *halsdoek*, *hoofddoek*, *neusdoek*; van het O. *zeildoek*, *neteldoek*, *wasdoek*.

⁴ *Hak*, als wortel van *hakken*, dat is *houwen*; maar als *hiel*, V.

Ink	Knook
Kak	Koek
Kakkerlak	Koekoek
Kalk	Kraak ³
Kelk	Krak
Klank	Kwak
Klik	Kwik ⁴
Klink ¹	Lak ⁵
Klok ²	Leeuwerik
Knak	Lonk
Knik	Mastik
Knok	Mierik

¹ *Klink*, als wortel van *klinken* voor *slaan*; maar V. zijn *de klink* van eene deur, van eene kous, en *de klink*, een omgeklonken spijker.

² *Klok*, als wortel van *klokken*, zeker galmend geluid met den mond maken; maar als geluidgevend werktuig, en als stulp, V. Of *eene stem als een klok*, van de torenklok dan wel van *klok* in de bet. *klokken* gezegd worde, durven wij niet beslissen.

³ *Kraak*, als wortel van het w. w. *kraken*; hetzelfde als *krak*; in de bet. *scheur* of *barst*, of in het algemeen *schade*, zou het analogisch V. zijn. Als benaming van zeker soort vaartuigen, ook *karaken* genoemd, is het V.

⁴ *Kwik*, in de bet. opschik; maar als metaal O. Als geneesmiddel is het V.

⁵ *Lak*, als wortel van *lakken* of *laken*, een smet, zene lastering; maar in de bet. van strik (snare) O. Beide zijn verouderd. Als zegellak is het O.

Mik ¹	Rok
Mink	Rook ⁵
Moolik.	Ruk
Nek	Sak
Nik	Schik
Nok ²	Schink
Pezerik	Schok ⁶
Pik	Schrik
Pink ³	Schrok
Plok	Slok
Pook	Smaak
Prik	Smak ⁷
Pronk	Smook
Rek ⁴	Snak
Reuk	Snik ⁸

¹ *Mik*, de daad van *mikken*. In andere beteekenissen is het V.

² *Nok*, dat is *snik*; V. is het als uiteinde van eene ra, het bovenste van een dak enz.

³ *Pink*, als kleinste vinger; maar als vaartuig V.

⁴ *Rek*, als wortel van *rekken*, streek of lengte; maar als gestel van latten, b. v. een kleederrek, O.

⁵ *Rook*, als damp of walm; maar als hooistapel V.

⁶ *Schok*, als wortel van *schokken*; maar als zestigtal O.

⁷ *Smak*, als wortel van *smakken*; maar als vaartuig V.

⁸ *Snik*, als wortel van *snikken*; maar als gewestelijke benaming van eene trekschuit is het V.

Snoek
 Snork
 Staak
 Stank
 Steek
 Stok
 Stork
 Streek¹
 Strik
 Stronk
 Struik
 Stuik
 Tabak
 Tak
 Tjerk
 Tik
 Trek
 Tronk
 Tuk
 Vaak
 Valk
 Vink
 Vloek

Wenk
 Work
 Wrok
 Zak
 Zodiak
 Zwenk
 Zwik.

Vrouwelijk.

Aak
 Alikruik
 Apotheek
 Ark
 Artisjok
 Baak
 Bank
 Barak
 Bark
 Beek
 Bleek
 Bonk, *zie M.*
 Braak

¹ *Streek*, als listige trek ; maar als *streek* met de pen, het penseel enz., ook als uitgestrektheid lands, V.

Breuk	Kliek
Broek ¹	Klink (<i>zie M.</i>)
Deuk	Klok (<i>zie M.</i>)
Fabriek	Kolk
Flank	Kook
Fok	Kraak (<i>zie M.</i>) <i>ka-</i>
Fuik	<i>raak</i>
Ganzerik	Kreek
Gijk	Kreuk
Hak (<i>zie M.</i>)	Kriek
Hark	Krikkemik
Huik	Krok
Hulk	Kronijk
Hurk	Kruik
Jurk	Kruk
Kaak	Kurk ²
Karaak	Kweek
Kerk	Lank
Kink	Lek (rivier)
Kinnebak	Lijk ³
Klak	Link

¹ *Broek*, als kleeding; maar als moerassig land, O.

² *Kurk*, als stop, of tot eenig ander einde bewerkt; maar als stof, O.

³ *Lijk*, veelal in het meerv., het touw dat om een zeil genaaid is (van daar de spreekwijs *uit de lijken geslagen zijn*); maar als dood ligchaam, O.

Lok ¹	Pruik
Maak	Raak
Mark ²	Rank
Melk	Reek
Mik (<i>zie M.</i>)	Republiek
Mok	Rook (<i>zie M.</i>)
Musk	Schaak
Muzijk	Schabrak, ook O.
Nok (<i>zie M.</i>)	Schonk
Nuk	Schrank
Pastinak	Sek
Pauk	Slek
Piek	Sleuk
Pink (<i>zie M.</i>)	Sluik
Plak	Smak (<i>zie M.</i>)
Plank	Snik (<i>zie M.</i>)
Plek	Sok
Pok	Spank
Praktijk	Spalk
Preek	Speek

¹ *Lok*, als haarlok ; het O. in de bet. van een gat, door W. opgegeven, is mij in het *hedendaagsch* Nederduitsch onbekend ; het is het Hoogd. *Loch* door onnaauwkeurige uitspraak tot *lok* verhard. B. geeft het niet.

² *Mark*, als grens, V. ; als gewigt, O.

Spelonk	Vork
Spijk	Waak
Spinnekop	Week ²
Spraak	Wiek
Sprank	Wijk
Spreuk	Wik
Steenbreek	Wolk
Streek (<i>zie M.</i>)	Wraak
Strook	Zaak
Taak	Zeik
Talk	Zelk
Tamarisk	Zerk
Tjalk	Zink
Tijk	Zweesrik of
Vlaak	Zwezerik.
Vlak } ¹	
Vlek } ¹	
Vlerk	<i>Onzydig.</i>
Vlok	Blijk
Vonk	Blik (<i>zie M.</i>)
	Blok

¹ *Vlak* of *vlek*, als plek van de grondkleur eens voorwerps onderscheiden ; maar *vlak*, als oppervlakte, zoo ook *vlek*, als stad zonder poorten, O.

² *Week*, als tijdvak van zeven dagen ; ook als toestand van hetgeen ligt te weeten : b. v. *De visch is in de week* (*zie bl. 11.*) Maar *het week* van den buik, O.

Bœk
Broek (*zie V.*)

Dak

Dek

Doek (*zie M.*)

Dok

Hek

Hok

Honk

Huwelijk

Jak

Jok

Jonk

Juk

Kalamink

Kolijk

Kurk (*zie V.*)

Kwik (*zie M.*)

Lak (*zie M.*)

Lek

Lijk (*zie V.*)

Lak (*zie V.*)

Look

Luik

Luk

Mark (*zie V.*)

Merk

Misdruk

Pak

Park

Pek

Perk

Publiek

Puik

Rak

Rek (*zie M.*)

Rijk

Sandrak

Schok (*zie M.*)

Slijk of Slik

Spek

Spook

Stek

Stuk

Tiktak

Vak

Vlak (*zie V.*)

Vlek (*zie V.*)

Volk

Wak

Week (*zie* V.)
 Werk
 Wrak
 Zwerk.

Op L.
Mannelijk.

Aal
 Abeel
 Adel
 Amandel
 Amaril
 Amstel (rivier)
 Angel
 Appel
 April
 Bal¹
 Beitel
 Beugel
 Bijbel
 Bikkel
 Blouwel

Bobbel
 Boedel
 Boekel
 Bogchel
 Bol
 Bommel
 Bondel
 Borrel
 Breidel
 Bril
 Buidel
 Buil²
 Bussel
 Cimbaal
 Cirkel
 Dadel³
 Dissel
 Dol
 Dorpel
 Drempel
 Drevél
 Dril

¹ *Bal*, een rond ligchaam ; maar als dansparty, O.

² *Buil*, als zamentrekking van buidel ; maar als gewel, V.

³ *Dadel*, als boom ; maar als vrucht, V.

Drol	Haspel
Drommel	Hekel
Droppel	Hemel
Echel	Hengel
Egel	Heugel
Eikel	Heul ³
Ekel	Heuvel
Enkel	Hevel
Gagel ¹	Hiel
Geesel	Hobbel
Gergel	Hoepel
Gevel	Horrel
Gil	Jenoffel
Gordel	IJssel
Gorgel	IJzel
Grendel	Jool
Gruwel	Kabel
Haal ²	Kameel
Hagel	Kansel
Handel	Kanteel

¹ *Gagel*, als heester; maar als gewestelijke benaming van het gehemelte desmonds, O.

² *Haal*, als wortel van *halen*; maar als werktuig waaraan een ketel boven het vuur hangt, V.

³ *Heul*, als slaapkruid; maar als zeker soort van bruggetje is het V., en als bijstand, O.

Karbeel	Korbeel
Karbonkel	Kraauwel
Kartel	Krekel
Kavel	Krinkel
Kegel	Krokodil
Keizel	Kronkel
Ketel	Kuil
Kevel	Kwakkel
Kiel ¹	Kwarrel
Klepel	Kwartel
Kleppel	Kwispel
Kluppel	Lepel
Kneppel	Makreel
Kneukel	Mangel ²
Knevel	Mantel
Knobbel	Marmel
Knokkel	Mergel
Knol	Mispel
Koepel	Moezel (rivier)
Kogchel	Moffel
Kogel	Moggel, ook V.

¹ *Kiel*, als linnen overkleed, en als wig; maar als bodembalk van een schip, V. In de 1ste bet. ook *keel*; uit kedel zamengetrokken.

² *Mangel*, als werktuig om glad te maken; maar als gebrek, O.

Mol ¹	Pijl
Mortel	Pimpel
Morzel	Poel
Muil ²	Pogchel
Nachtegaal	Pompernikkel
Nagel	Prikkel
Narwal	Ragchel
Navel	Rakel
Nestel	Ranonkel
Nevel	Ransel
Nijl	Ratel
Nobel	Reaal
Oksel	Regel
Ongel	Repel
Ouwel	Reuzel, ook O.
Paal	Rimpel
Pal	Rinkel
Pardel	Rozenobel
Pegel	Sabel ³

¹ *Mol*, in plaats van *molm*, b. v. *turfmolm*; maar als dier, en als zekere soort bier, V.

² *Muil*, als verkorting van *muilezel*, en voorts in de bet. van mond; maar als schoeisel, V.

³ *Sabel*, als zoogdier van het geslacht der wezels, en als halsbedekking uit deszelfs pels vervaardigd; maar als zwaard, V.

Schal	Spadel
Schedel	Spiegel
Schenkel	Spikkel
Scherminkel ¹	Sprenkel ⁴
Schimmel ²	Sprugtel
Schinkel	Stal
Schommel	Stapel
Schongel	Steel
Schotel	Stegel
Sikkel ³	Stekel
Singel	Stel ⁵
Sintel	Stempel
Slagel	Stengel
Sleutel	Stevel
Smergel	Stijl
Smoel	Stippel
Snavel	Stoel

¹ *Scherminkel*, als menschengeraamte, en scheldnaam voor een mageren mensch; maar als knekelhuis is het O.

² *Schimmel*, als paard; maar als uitslag, V.

³ *Sikkel*, als Joodsch gewigt en geld; maar als werktuig om te maaijen, V.

⁴ *Sprenkel*, als rottenknip; maar als vlekje dat op iets gesprengd is, V.

⁵ *Stel*, als regte plaats van eenig ding; maar als stellaadje, ook als verzameling van dingen die bij elkan- der hooren, O.

Stoppel	Tol
Straal	Treil
Strengel	Tremel
Struwel of struweel	Triangel
Tabernakel	Tril
Takel	Troebel
Tegel	Troffel
Tel ¹	Tuil
Tempel	Twijfel
Tepel	Uil
Teugel	Val ²
Tigchel	Vijzel ³
Tintel	Vlegel
Titel	Vleugel
Tittel	Vochtcl
Toffel	Vogel

¹ *Tel*, als pasgang, en als wortel van tellen: b. v. *bij den tel koopen*; maar als pasganger, in welke bet. het verouderd is, V. Naar W. zou het in de spreekwijs, *in geen tel zijn*, O. wezen; maar de vraag is of deze spreekwijs ook behoort tot de analogie van *aan de kook zijn*, enz. (zie bl. 11.) In dat geval zou *tel* V. wezen.

² *Val*, als daad van vallen; ook in het zedelijke: *des menschen val*; maar V. is het als werktuig om muizen enz. te vangen, ook als afhankelijk gedeelte van een kled.

³ *Vijzel*, als mortier om in te stampen; maar als stut en werktuig om op te schroeven, V.

Wachtel	Bel
Wal	Bijl
Weissel (rivier)	Bil
Wervel	Bokaal
Wevel	Borstel
Wil	Bottel
Wimpel	Briezel
Windel	Buil (<i>zie M.</i>)
Winkel	Bul ¹
Wissel	Cedel
Worpel	Cel
Wortel	Chijl
Wraddel	Dadel
Wrevel	Daal
Zadel	Dauwel
Zetel	Deel ²
Zwachtel	Diggel
Zwengel.	Dijl (rivier)
	Distel
	Dwaal
	Dweil
	El

Vrouwelijk.

Baal

¹ *Bul*, als zegel aan eene openbare oorkonde, en daarna de oorkonde zelve.

² *Deel*, als gezaagde plank ; maar als gedeelte, O.

Fabel	Haal (<i>zie M.</i>)
Fakkell	Hal ¹
Feil	Hel
Feitel	Heul (<i>zie M.</i>)
Filomeel	Hömmel
Filozel	Horzel
Fiool	Hul
Fistel	IJl
Fontenel	Jol
Gaal	Kagchel
Gaffel	Kandeel
Gal	Kapel
Garnaal	Karrel
Geul	Kastrol
Gondel	Kasuifel
Grabbel	Katrol
Greppel	Keel ²
Griel	Kervel
Griffel	Keutel
Gril	Keuvel
Grol	Kiel (<i>zie M.</i>)
Guil	Kil

¹ *Hal*, als openbaar gebouw ; maar als hardheid van den grond door vorst, O.

² *Keel*, als werktuig om te slikken ; maar als klankverwisseling voor *kiel* is het M.

Klavecimbaal	Kwel
Klongel	Kwendel
Knel	Kwezel
Kol	Kwijn
Konkel	Lavendel
Kool	Lel
Koraal ¹	Luifel
Kornel	Maal ²
Korrel	Mangel (<i>zie M.</i>)
Kraal	Middel ³
Krabbel	Mijn
Kreel	Moezel (rivier)
Krevel	Mol (<i>zie M.</i>)
Kriezel	Morel
Kruil	Mossel
Kruimel	Muil (<i>zie M.</i>)
Krul	Mul
Kul	Muskadel
Kwaal	Nel

¹ *Koraal*, als sieraad om aan een snoer te rijgen; maar als zeegewas, O.

² *Maal*, als reis- of brievenzak; maar *maal* voor keer: b. v. *het of de eerste maal* is V. en O., en *maal* voor maaltijd, O.

³ *Middel*, als middellijf; maar als hetgeen waardoor iets tot stand komt, O.

Netel	Rol
Nul	Rul
Pantoffel	Saal (rivier)
Parel	Sabel (<i>zie M.</i>)
Pateel	Schaal
Peel	Schabel
Pekel	Schakel
Pel	Schel
Peukel	Schimmel (<i>zie M.</i>)
Peul	Schoffel
Pil	Schol
Pimpernel	School
Pistool	Sikkel (<i>zie M.</i>)
Pokdaal	Smul
Paal	Snel
Praal	Spijl
Prauwel	Spil
Prol	Spoel
Prul	Sprenkel of spran- kel (<i>zie M.</i>)
Pul	Stool
Rafel	Taal
Rigchel	Tafel
Roffel	Tartuffel
Roffioel	Teil
Rogchel	

Tel (<i>zie M.</i>)	Zaal
Theriakel	Zemel
Til	Ziel
Tortel	Zijl
Totebel	Zool
Trijzel	Zuil
Trommel	Zwavel.
Tul	
Val (<i>zie M.</i>)	<i>Onzijdig.</i>
Vedel	Al
Venkel	Arsenaal
Vezel	Bekkeneel
Vijl	Bordeel
Vijzel (<i>zie M.</i>)	Dal
Viool	Deel (<i>zie V.</i>)
Vokaal	Doel
Waal (rivier)	Euvel
Wafel	Fluweel
Wel	Gagel (<i>zie M.</i>)
Wezel	Gareel
Wiel ¹	Gijl
Wijl	Graveel
Wol	Greel
Wrongel	Hal (<i>zie V.</i>)

¹ *Wiel*, als nonnensluijer; maar als rad, O.

Heil	Krol
Heul (<i>zie M.</i>)	Kwarteel
Hol	Lil
Houweel	Liniaal
Jubel	Maal (<i>zie V.</i>)
Juweel	Mal
Kamizool	Meel
Kanaal	Mengel
Kaneel	Metaal
Kapitaal	Meubel
Kapiteel	Middel (<i>zie V.</i>)
Kapitool	Mirakel
Kapittel	Model
Kardeel	Onthaal
Karveel	Orakel
Kasteel	Orgel
Kateel	Paneel
Keel (<i>zie V.</i>)	Parool
Kerspel	Paskwil
Koppel	Pastel
Koraal (<i>zie V.</i>)	Pedaal
Krakeel	Pedestal
Kriel	Peil
Krioel	Penseel
Kristal	Peupel

Platteel	Truweel
Pontifikaal	Vaandel
Portaal	Veil
Prieel	Vel
Riool	Vitriool
Rondeel	Voorval
Schandaal	Wiel (<i>zie V.</i>)
Scheel	Zavel
Schepel	Zeel
Scherminkel (<i>zie M.</i>)	Zegel
Schrupel	Zeil
Serail	Zuivel.
Spel	
Spinaal	Op M.
Spitsel, ook V.	<i>Mannelijk.</i>
Staal	Adem
Stel (<i>zie M.</i>)	Alarm
Tafereel	Alsem
Tal	Arm
Tangent	Balsem
Tel (<i>zie M.</i>)	Bezem
Toeval	Bliksem
Tontel	Bloesem
Tooneel	Bodem
Tripel	Boezem

Boom	Molm
Bram	Molsem
Brasem	Naam
Dam	Olm
Darm	Palm ¹
Dom	Praam ²
Dreum	Priem
Droessem .	Psalm
Drom	Raam ³
Droom	Riem
Duim	Rijm ⁴
Galm	Roem
Halm	Roerom
Helm	Room
Inham	Rum
Kam	Schalm
Kossem	Scherm ⁵
Kwalm	Schroom

¹ *Palm*, als boom ; maar als binnenste der hand, V.

² *Praam*, als dwang of verdrukking ; maar als platbodem vaartuig, V. (Vergelijk *klem*, *knel* enz., zie bl. 11.)

³ *Raam*, als wortel van *ramen*, in de bet. afmeten of berekenen ; maar als vierkante omvatting, V. of nog liever O. b. v. *het borduurraam*.

⁴ *Rijm*, als ligte vorst, ook *rijp* genoemd ; maar als overeenkomst van eindklanken, O.

⁵ *Scherm*, in de bet. van bescherming of hoede ;

Stam	Braam
Stoom	Brem
Storm	Faam
Stroom	Fluim
Teem	Gom
Term	Grim
Tijm	Ham
Toom	Hom
Vadem	IJm
Vorm	Kaam
Walm	Kiem
Wasem	Kim
Wem	Klem
Worm	Kolom
Zalm	Kom
Zoom	Kraam
Zweem	Kram
Zwerm.	Kruim
	Lijm, ook O.
	Luim
	Mam
	Mom
	Palm (<i>zie M.</i>)

Vrouwelijk.

Blaam
Bloem
Bom

(thans verouderd) maar als middel van afschutting, O.
b. v. *het vuur-, het regenscherf* enz.

Pluim
 Praam (*zie M.*)
 Pram
 Pruim
 Schim
 Schram
 Sim
 Som
 Stem
 Striem
 Trom
 Veem
 Vim
 Vlam
 Vlijm
 Wam
 Zwam
 Zwijm.

Onzijdig.

Aam
 Grom
 Haam
 Heem
 Klim

Lam
 Leem
 Ligchaam
 Raam, ook V.
 Rijm (*zie M.*)
 Ruim
 Scherm (*zie M.*)
 Schuim
 Slijm
 Zeem
 Zim.

Op N.
Mannelijk.

Ahorn
 Ajuin
 Alkoraan
 Alruin
 Aluin
 Apennijn
 Arduin
 Azijn
 Baviaan
 Ban
 Beun

Brigantijn	Horen
Citroen	Japon
Degen	Kalkoen
Den	Kaskien
Deun	Komijn
Doorn	Kwijn
Dreun	Lamoen, <i>zie</i> limoen
Dukaton	Limoen ²
Eekhoren	Loon ³
Eenhoren	Marsepein
Griffoen	Meloen
Grijn	Meridiaan
Gulden	Molen
Harpoen	Morgen ⁴
Helikon	Noen
Hermelijn ¹	Oceaan
Hoon	Orkaan

¹ *Hermelijn*, als dier ; maar als bont, O.

² *Limoen* of *lamoen* :—Deze woorden worden ten onrechte verwisseld. *Limoen* is de ingelegde vrucht van den citroenboom, en M. ; *lamoen*, een disselboom met twee armen, en O. of M. ; maar verouderd. Hetgeen men hier *lamoen* noemt heet in Holland Sinaasappel of appelsina.

³ *Loon*, in den ruimsten zin voor belooning of straf ; maar als betaling van den arbeidsman, O.

⁴ *Morgen*, in tegenstelling van avond ; maar als landmaat van 600 rijnlandsche voeten, O.

Oven	Snaphaan
Pantalon	Spaan
Pelion	Steen
Pellikaan	Steun
Persoon	Steven
Pijn ¹	Teen ³
Regen	Termijn
Ren ²	Terpentijn
Rijn	Tonijn
Robijn	Toon
Roman	Toorn
Rosmarijn .	Toren
Run of ren	Torn
Saffraan	Traan ⁴
Samkijn	Trein
Scharluin	Trepaan
Schijn	Troon
Schoen	Tuin
Schorpioen	Twijn

¹ *Pijn*, als boom; maar als gewaarwording, V.

² *Ren of run*, als wortel van rennen; maar *run*, als gemalen eikenbast, V.

³ *Teen*, (toon) als deel van den voet; maar als taaije boomloot, V.

⁴ *Traan*, als vocht uit het oog; maar als vet van walvisschen enz., is het V.

Van	Bun
Voren	Deken
Waan	Dragon
Wagen	Fontein
Wijn	Fortuin
Zegen ¹	Gordijn, ook O.
Zin	Haven
Zoen.	Hersen

Vrouwelijk.

Anemoon	Jasmijn
Arn	Javelijn
Baan	Jordaan
Balein ²	Kaan
Basson	Kan
Bazuin	Kaproen
Ben	Karabijn
Bezaan	Karavaan
Bizon	Katern
Blein	Kawaan
Boon	Keen
Bron	Kern
	Keten
	Keuken

¹ *Zegen*, als heil of heilwensch; maar als vischnet, V.

² *Balein*, als walvischbeen tot een bepaald gebruik bewerkt, b. v. *de balein van een keurslijf*; maar als naam van de stof, O.

Kin	Pan
Klaroen	Patroon ¹
Kluun	Peen
Koon	Pen
Kraan	Pijn (<i>zie M.</i>)
Kroon	Pin
Kruin	Pompoen
Kuun	Porselein ²
Kweern	Razijn
Laan	Reden
Lantaren	Run (<i>zie M.</i>)
Lijn	Sardijn
Logen of leugen	Scheen
Maan	Schin
Mariolein	Serpentijn
Medicijn	Span ³
Metten	Speen
Mijn	Spin
Min	Spon
Non	Stamijn
Nun	Streen
Nuun	Taan

¹ *Patroon*, als lading voor een geweer; maar als model, O.

² *Porselein*, als moeskruid; maar als aardewerk, O.

³ *Span*, als lengtemaat; maar als te samen ingespannen dieren, O.

Tamboerijn	Balkon
Tartaan	Bataljon
Teen (<i>zie M.</i>)	Been
Ton	Bekken
Traan (<i>zie M.</i>)	Blazoen
Tribuun	Bombazijn
Vaan	Brein
Varen	Dozijn
Vin	Duin
Wan	Fatsoen
Wen	Festoen
Woon	Flerecijn
Zaan	Fluwijn
Zaan (rivier)	Fransijn
Zegen (<i>zie M.</i>)	Galjoen
Zeissen	Garen
Zon	Garnizoen
Zwaan.	Graan
	Grein
<i>Onzijdig.</i>	Hermelijn (<i>zie M.</i>)
Balein (<i>zie V.</i>)	Hoën
Begin	Kameleon
Arduin	Kanon
Armozijn	Kapoen
Baken	Karmezijn

Katoen	Paveljoen
Kieken	Perdoen
Kloen	Plan
Kluwen	Plantsoen
Konijn	Plein
Koren	Porselein (<i>zie V.</i>)
Kozijn	Puin
Kristallijn	Rantsoen
Kussen	Ratijn
Laken	Ravelijn
Lamoen (<i>zie M.</i>)	Referein
Latoen	Rokken
Leen	Saizoen
Legioen	Sanhedrin
Linnen	Satijn
Loon (<i>zie M.</i>)	Scharlaken
Magazijn	Schijn
Mastaluin	Segrijn
Mediaan	Sein
Melizoen	Span (<i>zie V.</i>)
Midden	Tabijn
Millioen	Teeken
Morgen (<i>zie M.</i>)	Tieretein
Oosten	Timpaan
Patroon (<i>zie V.</i>)	Tin

Varken	Esp
Veen	Flap
Venijn	Galop
Venizoen	Gesp
Vermiljoen	Glimp
Veulen	Glip
Wapen	Greep ¹
Westen	Grijp
Zuiden	Hap
Zwijn	Hennep
Zwin.	Hijzop, zie hysop
	Hoep
	Hoop ²
	Hop ³
	Hysop
	Ijp
	Joop
	Kamp ⁴
	Kennep

Op P.

Mannelijk.

Aap

Damp

Doop

Dop

Drop

¹ *Greep*, als daad van grijpen ; maar als gevest of handvatsel, V.

² *Hoop*, als opstapeling ; maar als goede verwachting, V.

³ *Hop*, als vogel ; maar als slingerplant, V.

⁴ *Kamp*, als strijd ; maar als legerplaats, O. In de bet. van een veld, welke thans miuder gebruikelijk is, was het M. Van daar nog *de Koekamp* in den Haag.

Klamp	Nap
Klap	Plomp
Klomp	Poep
Klop	Reep
Knip	Rijp ⁴
Knoop	Roep
Knop	Romp
Koop	Rompslomp
Kop	Schamp
Krop ¹	Schep
Lap	Schimp
Lep	Schop ⁵
Loop ²	Slaap
Luip	Sleep
Mep	Slemp
Mop ³	Slomp

¹ *Krop*, als voormaag van eenen vogel; maar als salade, V.

² *Loop*, als daad van loopen, als buis van een schietgeweer enz. Dat het in de spreekwijs *op de loop* Vr. gebruikt werd, blijkt uit voorbeelden van zoodanig gebruik bij Hooft en Vondel, door Hoogstraten aangehaald. Vergelijk bl. 11.

³ *Mop*, als hond; maar als baksteen, V.

⁴ *Rijp*, als bevrozen vorst; maar voor rups, wanneer het een collectivum schijnt te zijn, V.

⁵ *Schop*, als stoot met den voet; maar als werktuig en als schommel, V.

Slorp	Gluij
Snap	Grap
Stamp	Greep
Stap	Groep
Stomp ¹	Grop
Stroop ²	Gulp
Strop	Harp
Tap	Heep
Tip	Heup
Top	Homp
Trap ³	Hoop (<i>zie M.</i>)
Troep	Hop (<i>zie M.</i>)
Worp	Hulp
Zwalp.	Kaap
	Kap
	Keep
	Klep
	Klip
	Knap

Vrouwelijk.

Flep
Gijp
Gisp

¹ *Stomp*, als stoot; maar als overblijfsel van hetgeen afgesneden of gebroken is, V.

² *Stroop*, als rooftogt; maar als het zoete vocht van suiker enz. V.

³ *Trap*, als daad van trappen, en als verhevenheid boven den vlakken grond; maar als verkorting voor traggans, V.

Kneep	Rasp
Knijp	Rijp (<i>zie M.</i>)
Kramp	Schelp
Krap	Schop (<i>zie M.</i>)
Krimp	Schraap of schrap
Krop (<i>zie M.</i>)	Schulp (<i>zie schelp</i>)
Kuip	Sjerp
Lamp	Siroop
Larp	Slip
Leep	Sloep
Lip	Sloop
Lomp	Sluip
Loop (<i>zie M.</i>)	Snip
Mop (<i>zie M.</i>)	Soep
Neep	Somp
Nop	Spinnekop
Pap	Stip
Pijp	Stoep
Pip	Stolp
Plemp	Stomp (<i>zie M.</i>)
Pomp	Stoop
Pop	Stop
Prop	Streep
Raap	Stroop, <i>zie siroop,</i>
Ramp	Stuip

Stulp
 Trap (*zie* M.)
 Trip
 Tromp
 Tulp
 Valreep
 Wesp
 Wip
 Zeep
 Zuip
 Zweep.

Onzijdig.

Dorp
 Fulp
 Glop
 Horoskoop
 Kamp (*zie* M.)
 Klimop
 Krip
 Landschap
 Mankop

Sap of sop
 Schaap
 Scherp
 Schip
 Slop
 Trijp
 Voorwerp
 Welp.

Op R.
Mannelijk.

Aker
 Akker
 Amber
 Angelier
 Avegaar
 Azuur¹
 Bandelier
 Beker
 Bezoar
 Blaker
 Boeijer

¹ *Azuur*, als steen, M. als kleur, O. Volgens B. heet de stof *lazuur* en de kleur *azuur*. Wij twijfelen of het taalgebruik dat onderscheid erkent.

Boender	Haander
Bolster	Halfter
Butoor	Hamer
Ceder	Hazelaar
Cider	Heester
Cilinder	Hinder
Daalder	Holster
Dobber	Houwer
Dojer of door	Iber (rivier)
Domper	Jenever
Donder	IJver
Duur	Ikker
Eiker	Kandelaar
Ekster	Kanker
Emmer	Karper
Etter	Kastoor
Eunjer	Keer
Evenaar	Kelder
Fleur	Kerker
Flodder	Kever
Geinster	Kier
Geur	Kikker
Gier	Kloker
Glinster	Klommer
Gloor	Klonter

Knaster	Mijter
Knor	Modder
Koffer	Moker
Koker	Moor
Kolder	Mortier
Komkommer	Muur ²
Kommer	Nekker
Koriander	Nektar
Kotter	Nikker ³
Kuijer	November
Kwalster	October
Lachter	Oever
Laster	Oker
Laurier of lauwcr	Ooijevaar
Lazuur (zie azuur)	Oproer, ook O.
Lodder	Otter
Loer	Palster
Logger	Panter
Luister	Passer
Marmer ¹	Paternoster
Marter	Piaster

¹ *Marmer*, als knikker (Kaapsch allebaster) M.; als stof, O.

² *Muur*, als metselwerk; maar als kruid, V.

³ *Nikker*, als benaming van den Duivel, maar als onkruid, V.

Pilaar	Sleter
Polder	Slier
Populier	Slinger
Poter	Slommer
Reiger	Sluijer
Renter	Snater
Romer of roemer	Snipper
Roeper	Snuiter
Rooster	Spaander
Rozelaar	Sperwer
Ruiker	Spiauter
Saffier	Spijker
Salamander	Splinter
Schaalbijter	Staffier
Schemer	Stamper
Schepter	Stander
Schoeijer	Steiger
Schoer	Steur
Schaar	Stooter
Schouder	Stopper
Schulper	Stuiter
September	Stuiver
Sisser	Tarter
Slender	Teller
Slenter	Tenor

Tiber (rivier)
 Tiger (rivier)
 Tijger
 Timber
 Toer
 Tapper
 Touter
 Trechter
 Tureluur
 Uijer
 Unster
 Vaar
 Veter
 Vijver
 Vinger
 Vlieger
 Vlinder
 Vloer
 Vlonder
 Waaijer
 Wiewouter
 Wijzer
 Winter
 Woeker
 Zolder

Zomer
 Zwabber
 Zwadder
 Zwier.

Vrouwelijk.

Aar (rivier)
 Aar
 Adder
 Ader
 Baar
 Bagger
 Bakelaar
 Banier
 Blaar
 Boor
 Boter
 Bulster
 Citer
 Deur
 Eer
 Figuur
 Geer
 Gember
 Haver

Helder	Kreatuur
Her	Kuur
Hor	Kwelder
Huur	Kwetsuur
Kaar	Kwispedoor, ook O.
Kalander	Labaar
Kamer	Ladder
Kamfer	Leer
Kaper	Letter
Kapper	Leur
Kar	Lever
Kaviaar	Lijster
Keker	Lier
Keper	Lommer
Keur	Loover
Klater	Lor
Klaver	Luur of luijer
Kleur	Maar
Kleuter	Manier
Klier	Meter
Klisteer	Mier
Kluister	Moer ¹
Kneüter	Muur (<i>zie M.</i>)

¹ *Moer*, als droesem of bezinksel, ook als gedeelte van eene schroef; maar als moerassig land, O.

Nater	Schar
Natuur	Schermer
Neer	Scheur
Nier	Schilfer
Nikker (<i>zie M.</i>)	Schorseneer
Oder (rivier)	Schriftuur
Oester	Schuur
Order	Sier
Paander	Sleur
Peer	Sloester
Peper	Snaar
Pier	Spar
Pleister	Speer
Pluvier	Spheer
Purmer	Spier
Rabarber	Spoor ²
Reinvaar	Staar
Rivier	Ster
Roer ¹ (rivier)	Suiker
Samaar	Tamboer
Schaar	Tier ³

¹ *Roer*, als rivier; maar als stuur van een schip en als buis of schietgeweer, O.

² *Spoor*, als prikkel; maar als achtergelaten merk, O.

³ *Tier*, als welige groei: b. v. *in zijne tier zijn*, zie bl. 11; maar als verkorting voor getier of geraas, O.

Tor	Avontuur
Veder	Azuur (<i>zie M.</i>)
Veer ¹	Bier
Vesper	Bunder
Violier	Cijfer
Vlier	Dier
Waar	Fermoor
Wapper	Formulier
War	Haar
Weer ²	Heer
Wezer (rivier)	Jaar
Willekeur	Jadder
Zeever	Jammer
Zeur	IJzer
Zier	Ivoor
Zweer.	Kaliber
	Kantoor
	Karakter
	Klibber
	Klooster

Onzijdig.

Altaar
Anker

¹ *Veer*, als werktuig, en als zamentrekking van *veder*; maar als plaats waar men af- of overvaart, O.

² *Weer*, als handeling van *weren*; ook in den zin van groote bedrijvigheid: *in de weer zijn*; maar als zamentrekking van *weder*, O.

Komfoor	Peauter
Koor	Pinkster
Koper	Pleizier
Kouter	Poeder
Kwartier	Porfier
Lamfer	Portier
Lavoer	Postuur
Lazuur (<i>zie M.</i>)	Psalter
Leder	Pulver
Leger	Purper
Lemmer	Rapier
Malder	Register
Marmer (<i>zie M.</i>)	Roer (<i>zie V.</i>)
Masker	Rumoer
Meer	Saffier
Moer (<i>zie V.</i>)	Salpeter
Monster	Scharnier
Nommer	Schuijer
Offer	Smeer
Oor	Snoer
Paar	Spoor (<i>zie V.</i>)
Paarlemoer	Stuur
Pantser	Sulfer
Papier	Teer
Partuur	Teljoor

Theater	Anijs
Tier (<i>zie V.</i>)	Atlas
Timmer	Augustus
Tresoor	Baars
Uur	Bas
Veer (<i>zie V.</i>)	Bles ¹
Venster	Blos
Vizier	Bos
Voeder	Bras
Voer	Chaos
Vuur	Cijns
Water	Cipres
Weder	Dans
Weer (<i>zie V.</i>)	Das ²
Wier	Dos
Wonder	Droes
Zeer	Drommedaris
Zilver.	Els ³
	Erts
	Feniks
	Fleers
	Flits

Op S.

Mannelijk.

Aars

¹ *Bles*, als paard ; maar als vlek aan het voorhoofd, V.

² *Das*, als dier ; maar als halsdekking, V.

³ *Els*, als boom ; maar als schoenmakerspriet, V.

Ganges (rivier)	Molos
Glans	Mots
Gons	Nardus
Haas	Neus
Hals	Oaxes (rivier)
Jakhals	Pais
Jas	Pallas
Jaspis	Palts
Kalmus	Parnas
Klos	Pas ¹
Koers	Patrijs
Kolos	Pels
Krans	Pens ²
Kreits	Plas
Krits	Pols
Kroes	Prijs
Krokus	Roes
Kus	Simois (rivier)
Mismas	Snens
Mitras	Struis ³

¹ *Pas*, in de beteekenissen van *schrede*, *overtogt en paspoort*; maar als tijdstip, b. v. *juist op dat pas*, O.

² *Pens*, als ingewand van dieren is het V.; maar als verachtelijke benaming voor buik, M.

³ *Struis*, als vogel; maar bij verbastering voor *ceruis*, dat is *loodwit*, V.

Tanaïs (rivier)	Beurs
Tas	Bies
Taxis	Blaas
Teems (rivier)	Bles (<i>zie M.</i>)
Thirs	Bluts
Timavus (rivier)	Bons
Toets	Boorts
Topaas	Bots
Trans	Bres
Tros	Broos
Trots	Bruis
Turkoois	Buis ¹
Vos	Bus
Walrus.	Das (<i>zie M.</i>)
	Doos
	Dras
	Eems (rivier)
	Els (<i>zie M.</i>)
	Framboos
	Frons
	Galeas
	Gans

Vrouwelijk.

Aalmoes
 Ananas
 Ansjovis
 As
 Balans
 Bes

¹ *Buis*, W. S. en B. geven dit w. in alle beteekenissen V. Zoo ik mij niet bedrieg, hoort men het als kleedingstuk O. gebruiken.

Gaps	Karos
Gas	Karpoets
Gis	Kartets
Glos	Kas
Gors	Kermis
Grens	Kers
Grijns	Keurs
Grimas	Keus
Guds	Kies
Hars	Kleins
Hoos	Klets
Huds	Klis
Ilias	Kluis
Irias	Kluts
Kaars	Knods
Kaas	Koets
Kaats	Kombaars
Kabas	Kombuis
Kabuis	Koorts
Kalebas	Kornis, ook O.
Kales	Kortelas
Kans	Kous
Karbats	Kras
Kardoes	Kreus of kroos
Karkas	Kuis

Kwets	Ons, ook O.
Laars	Pees
Lans	Pellies
Lavas	Pens (<i>zie M.</i>)
Leis	Pers
Lens	Pis
Les	Plaats
Leus	Platdijs
Lies	Pleuris
Lis	Pluis
Loods	Poes
Loos	Poets
Luis	Poos
Luns	Radijs
Maas	Rammenas
Maas (rivier)	Reeks
Mars	Reis
Mas	Rondas
Matras	Ronds
Matrijs	Ronzebons
Mees	Roos
Mis	Rots
Muis	Rups
Muts	Saucijs
Narcis	Saus
Nis	Schaats

Schans	Tuberoos
Scherts	Vaas
Schets	Vrees
Schors	Wijs
Schots	Xanthus (rivier).
Sluis	
Smids of smidse	<i>Onzijdig.</i>
Soes	Aas
Spies	Advijs
Spijs	Atlas
Spits, ook O.	Bamboes
Splits	Dons
Spons	Floers
Sprits	Fonds
Sterrekers	Fornuis
Struis (ceruis) <i>zie</i>	Gaas
M.	Gips
Taats	Glas
Tems	Gras
Terras	Gros
Tijloos	Gruis
Toorts	Harnas
Tras	Harpluis
Trens	Harpuis
Trits	Huis

Jaspis
IJs
Kompas
Kroos
Kruis
Kwarts
Lakkris
Lakmoes
Mes
Moeras
Moes
Mos
Niets
Paleis
Paradijs
Pas (zie M.)
Plets
Proces
Ras
Rijs
Ros
Saffloers
Sas
Sassefras
Servies

Sits
Snees
Tiras
Topaas
Valies
Vernis
Vers
Vlas
Vlies
Vonnis
Waas
Wambuis
Warmoes
Was
Windas

Op Sch.
Mannelijk.

Disch
Eisch
Esch
Kikvorsch
Krijsch
Losch
Marsch

Rusch
 Visch
 Vorsch
 Wensch.

Vrouwelijk.

Asch
 Flesch
 Lasch
 Musch
 Tasch
 Wasch
 Wisch.

Onzijdig.

Bosch
 Lisch
 Vereisch
 Vleesch.

Op T.

Mannelijk.

Aflaat

Agaat
 Akant
 Alant
 Ametist
 Angst
 Ararath
 Assignaat
 Bajert
 Ballast
 Barst
 Bast
 Beet¹
 Bout
 Buit
 Bult
 Diamant
 Dienst²
 Dorst
 Duit
 Dukaat
 Dut

¹ *Beet*, als daad van bijten, en als wond, daardoor toegebracht; maar als eetbare wortel, V.

² *Dienst* is by S. (uitg. v. 1829) en B. V. W. geeft *Godsdienst* ook M., maar in dit woord verkiest men thans algemeen het V.

Echt	Karkant
Eest	Keest
Elefant	Kievit
Ernst	Kloet
Fazant	Kloot
Foliant	Knoest
Geest	Knoet
Granaat ¹	Knuist
Graniet	Kolokwint
Groet	Kost
Haat	Kout
Hacht	Kreeft
Harst	Kreet
Herfst	Kwast
Hiacint	Labirint
Hit	Last
Hoest	Ledemaat, zie bl. 3,
Horizont	Lust
Hort	Maart
Hulst	Magneet
Impost	Mast
Inkt	Mirt
Kant ²	Mist

¹ *Granaat*, als steen en als boom; maar als vrucht en als oorlogstuig is het V.

² *Kant*, als uiterste zijde, rand, rigting enz.; maar als gewerkt boordsel, V.

Most	Rabauwt
Nacht	Roest
Niet, ¹ ook O.	Sabbat
Noest	Schat
Olifant of Elefant	Scheut
Oogst	Schicht
Parkiet	Scholfert (scholle- vaar)
Passaat	Schoot
Pet	Schuifuit
Pligt	Smijt ⁴
Poot ²	Snuit ⁵
Post ³	Specht
Pot	Spot
Praat	Spriet
Provoost	Staart
Puit	Staat
Put	

¹ *Niet*, als briefje dat zonder prijs uit de loterij komt; maar als bloem van koper, en als ontkenning van het bestaan, O.

² *Poot*, als voet van een dier of van huisraad; maar als spruit om te planten, V.

³ *Post*, in alle beteekenissen, ten zij men met *W. post* als benaming van zeker vischje V. maakt.

⁴ *Smijt*, als daad van smijten; maar als zeker scheepstouw, V.

⁵ *Snuit*, als slurf enz.; maar als grof vlas, V.

Stoet	Vliet
Stoot	Voet
Stront	Zet
Strot	Zucht. ⁴
Stuit ¹	
Stut	
Swisent	<i>Vrouwelijk.</i>
Tast	Aagt
Tekst	Aandacht
Tint ²	Acht
Togt	Achterdocht
Trant	Affuit
Troost	Alft
Twist	Alt
Uitzet	Amarant
Vat ³	Baat
Veest	Bajonet

¹ *Stuit*, als daad van stuiten; maar als einde van de ruggegraat, V.

² *Tint*, als Spaansche wijn; maar als kleur, V.

³ *Vat*, als daad van vatten: b. v. geenen vat op iets hebben; maar als eenig ding bestemd om iets te bevatten is het O. Als hetgeen waaraan men vat, b. v. in *handvat* maakt W. het M. maar wij meenen nooit anders dan *het handvat* gehoord te hebben.

⁴ *Zucht*, als daad van zuchten; maar als ziekte, b. v. in *waterzucht*, *geelzucht* enz., en als heerschende neiging, V.

Beet (<i>zie M.</i>)	Erwt
Belt	Fluit
Bergamot	Fout
Beurt	Fruit
Biecht	Gerst
Biest	Gierst
Bijt	Gift ¹
Biljart	Gist
Boekweit	Gonst
Boert	Goot
Bogt	Gort
Boot	Graat
Borst	Gracht
Bot	Granaat (<i>zie M.</i>)
Bronst	Grift
Bruiloft	Grint
But	Grot
Buurt	Grut
Doft	Gunst
Dot	Haast
Dragt	Helft
Dreet	Hilt
Drift	Hot
Ent	Hut

¹ *Gift*, als geschenk ; maar als levenverdervende zelfstandigheid, O.

Jagt ¹	Komeet
Jicht	Kompost
Kaart	Komst
Kajuit	Konfijt
Kalot	Koot
Kant (<i>zie M.</i>)	Kornet
Kapot	Korst
Kapoot	Kracht
Karot	Krant ²
Kat	Krent
Kazemat	Kroft
Keet	Kroot
Kijt	Kuit
Kist	Kunst
Kit	Kust
Klagt	Kwaart
Klit	Kwint
Klont	Langet
Klucht	Lat
Kluft	Ledekant
Kluit	Leest
Knot	Levant
Koet	Lijst

¹ *Jagt*, voor het jagen; maar als vaartuig, O.

² De beschaafde spreker zegge *courant*. Zie van der Kempe *Bedenkingen ons*, in het *Taalk. Mag. D.* II, bl. 112.

List	Moet ²
Lont	Moot
Loot	Mot ³
Lucht	Munt
Luit	Muskaat
Maat	Muskeljaat
Macht	Neet
Majesteit	Nooddruft
Markt	Noot
Marmot	Pacht
Marot	Pagadet
Mat ¹	Palet ⁴
Meet	Part ⁵
Mest	Pest
Mijt	Pint
Milt	Pit ⁶
Minuut	Plaat

¹ *Mat*, als weefsel van stroo, biezen, enz.; ook als Spaansch geldstuk; maar als zekere uitgestrektheid grasland O.

² *Moet*, als ingedrukt merk. In de spreekwijs *het is een moet*, maakt W. het O. en B. M. Zou het niet als toestand (zie bl. 11,) V. zijn?

³ *Mot*, als insekt en als fijne regen; maar als zaagsel enz. O.

⁴ *Palet*, als kaatstuig; maar als verwplaat, O.

⁵ *Part*, als listige streek; maar als deel, O.

⁶ *Pit*, als vruchtkern; maar als merg van een' boom, en voorts overdragtelijk voor kracht, O.

Planect	Raat
Plant	Raket ³
Plecht	Rat
Plegt	Reet
Pleit ¹	Renet
Plint	Rest
Pont	Rijst
Poort	Rist of rits
Poot (<i>zie M.</i>)	Rot of rat ⁴
Port	Ruit
Post (<i>zie M.</i>)	Rust
Pracht	Saluut ⁵
Prent	Savonet
Pret	Schacht
Prut	Schoft
Puist	Schort
Punt ²	Schrift ⁶

¹ *Pleit*, als plat vaartuig; maar als regtsgeding, O.

² *Punt*, als spits; maar als stip, onderdeel van een onderwerp enz., O.

³ *Raket*, als plant; maar kaatsnet, O.

⁴ *Rot*, als dier; maar als vereeniging van menschen of dieren, O.

⁵ *Saluut*, als visch, maar als groet, en als eerbewijs door het lossen van geschut, O.

⁶ *Schrift*, als benaming der gezamenlijke bijbelboeken, V., maar als handschrift, en oneigentlijk het gedrukte van een blad papier in tegenoverstelling van den kant, O.

Schuit	Sprot
Schurft, ook O.	Spruit
Slagt	Spuit
Sleet	Stelt
Sloot	Stift
Smacht	Straat
Smalt	Stuit (<i>zie M.</i>)
Smart	Taart
Smelt	Tarbot
Smet	Teelt
Smijt, (<i>zie M.</i>)	Tent
Snuit, (<i>zie M.</i>)	Test
Sont	Tigt
Soort	Tint (<i>zie M.</i>)
Spalt	Toot
Spant	Treeft
Spat	Trompet
Speet	Tucht
Spelt	Tuit
Spijt	Vaalt
Spleet	Vaart
Splint	Vacht
Spit	Vangst
Sport	Vecht
Sproet	Verlangst

Vest ¹	Zicht
Vlecht	Zift
Vleet	Zucht (<i>zie M.</i>)
Vlijt	
Vloot	<i>Onzijdig.</i>
Vlugt	Affuit
Vont	Agaat
Vorst	Albast
Vracht	Alphabet
Vrucht	Ambacht
Vuist	Ambt
Wacht	Arrest
Want ²	Banket
Weet	Biljet
Weit	Bit
West	Bont
Wet	Cement
Winst	Damast
Worst	Dicht
Wrat	Diemet
Zeelt	Duist
Zeet	Eelt

¹ *Vest*, als wal van eene stad ; maar als kamizool, O.

² *Want*, als handschoen zonder vingers ; maar als scheeps- of visscherstuig, O.

Element	Hert
Falkonet	Hout
Feest	Houvast
Feit	Inkarnaat
Floret	Instrument
Firmament	Jagt (<i>zie V.</i>)
Fondament	Jucht
Foreest	Kabinet
Formaat	Kamelot
Fort	Karaat
Fregat	Karpet
Fret	Klimaat
Fruit	Koloriet
Fust	Korset
Galjoot	Kot
Gat	Krat
Genet	Krijt
Genot	Kroost
Geregt	Krot
Gift (<i>zie V.</i>)	Kwart
Git	Lampet
Graniet (<i>zie M.</i>)	Lancet
Hart	Lazaret
Hecht of heft	Legaat
Helmet	Lemmet

Licht	Palet (<i>zie V.</i>)
Ligt	Parkement
Lint	Parket
Logement	Parlement
Lot	Part (<i>zie V.</i>)
Manifest	Paspoort
Mat (<i>zie V.</i>)	Passement
Met	Patent
Moet (<i>zie V.</i>)	Pit (<i>zie V.</i>)
Mot (<i>zie V.</i>)	Plakkaat
Mout	Plat
Musket	Pleit (<i>zie V.</i>)
Narigt	Port
Nazigt	Portret
Nat	Privaat
Nepent	Profijt
Nest	Protest
Net	Punt (<i>zie V.</i>)
Niet	Rabat
Not	Raket (<i>zie V.</i>)
Nut	Rapport
Ooft	Regement
Opzet	Reglement
Opzigt	Regt
Pakket	Respijt

Riet	Sticht
Rinket	Tafelet
Roet	Talent
Rot (<i>zie V.</i>)	Tapijt
Saaijet	Tempeest
Sakrament	Temperament
Salet	Testament
Saluut (<i>zie V.</i>)	Toezeit
Schavot	Toppet
Schut	Tort
Secretariaat	Traktaat
Sekreet	Translaat
Serpent	Transport
Servet	Trunt
Signet	Uitzigt
Slot	Valkenet
Smout	Vat (<i>zie M.</i>)
Snot	Verdriet
Sonnet	Vernuft
Sorbet	Verschiet
Spinet	Vest (<i>zie V.</i>)
Spint	Vet
Spit	Vilt
Staket	Vlot
Stamet	Vocht

E

Voorschoot
 Want (*zie V.*)
 Wat
 Wicht
 Wigt
 Winket
 Zigt
 Zout
 Zult
 Zweet.

Op W.
Mannelijk.

Dauw
 Douw
 Graauw¹
 Houw
 Kabeljaauw
 Klaauw
 Paauw

Rouw
 Schreeuw
 Snaauw²
 Spreeuw
 Wouw.³

Vrouwelijk.

Betuw
 Eeuw
 Flambouw
 Flouw
 Gauw
 Houw
 Jouw
 Kartouw
 Kauw
 Kieuw
 Kouw
 Kraauw
 Landouw

¹ *Graauw*, als daad van graauwen, M. ; maar als gemeen of janhagel, O.

² *Snaauw*, als daad van snaauwen, M. ; maar als vaarttuig, V.

³ *Wouw*, als roofvogel ; maar als plant waaruit verfstof bereid wordt, V.

Latuw	Trouw
Louw	Vlouw
Mecuw	Vouw
Mouw	Wenkbraauw
Peluw	Wouw (<i>zie M.</i>)
Praauw	Zenuw
Schaduw	Zwaluw.
Schouw	
Sjouw	<i>Onzijdig.</i>
Snaauw (<i>zie M.</i>)	Graauw (<i>zie M.</i>)
Sneeuw ¹	Reeuw
Sprouw of spruw	Touw.

¹ *Sneeuw*, in de eigentlijke beteekenis, V., maar bij overdragt voor *wit*, O.

Volledig Overzicht van de Woordenlijst.

SLUITLETTER.	GETAL WOORDEN.			
	MANNE- LIJK.	VROU- WELJK.	ONZIJ- DIG.	TE ZAMEN.
Op een' klinker.	27	313	28	368
„ B.	1	17	1	19
„ Ch.	1	3	1	5
„ D.	58	32	52	142
„ F.	19	68	24	111
„ G.	51	75	13	139
„ K.	117	129	57	303
„ L.	239	185	103	527
„ M.	64	44	16	124
„ N.	93	97	93	283
„ P.	68	83	17	168
„ R.	182	124	90	396
„ S.	77	160	58	295
„ Sch.	11	7	4	22
„ T.	121	246	176	543
„ W.	12	31	3	46
	1141	1614	736	3491

KENNISGEVING.

AAN Heeren Inteekenaars wordt berigt, dat het werk van Professor A. N. E. CHANGUION, voor ruim twee jaren aangekondigd, onder den titel: DE NEDERDUITSCHÉ TAAL IN ZUID-AFRIKA HERSTELD, met den aanvang van 1843 ter perse zal gelegd worden.

Wij mogen daarbij niet verzwijgen, dat het boek onder de bewerking tot *meer dan het dubbele* van den toegezegden omvang is uitgelopen, zoodat wij verpligt zijn, tot dekking der te maken kosten, den prijs van inteekening van Rds. 2 op Rds. 3 te stellen. Het spreekt van zelve, dat wie in deze verhooging geen genoegen neemt, van zijne inteekening zal mogen afzien.